

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre ..... 24 korona.
Egy hónap ..... 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre ..... 26 korona.
Egy hónap ..... 2 k. 40 f.

HÍRDETÉSEK:

6-hasábos petit sor egyszer 20 fill.
minden következőnél 15 fillér.

Nyitási sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 181.

Arad, 1902.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
Stauber József.

Csütörtök, december 25.

Mai számunk főbb közleményei:

- Veséreltek: Több világosságot!**
- Ünnepi elmélkedés.** Irta: Hegedűs Sándor.
- Schweidel József ifjúkora.**
- Az aradi piac drágasága.**
- Regények a trón körül.**
- Humboldt újól megszületett.**
- Új verseskötény.**
- A nyomor tanyáin.**
- Aradi fiú a kínai hadjárásban.**
- Az aradi püspöki szék.**
- Egy kőtel története.**
- A mikalakai bíró ünneplése.**
- Ingyen kenyér.**
- Gyáralapítás stikhasztott pénzből.**
- Az új törvényeséki bíró.**
- Egyszer egy királyleány.**
- Váltóhamisító földbirtokos.**

Több világosságot!

Arad, december 24.

Az ellentétek különös találkozásának látszik, de bizonyára a természet örök törvényei szerint való igazság, hogy a világosság a sötétség méhében születik. A legmélyebb borulat fekete fellegének záporából cikázik alá a gyújtó villám, az éj kárpitjainak hasadékán kel ki naponként a hajnal, és a téli napállító dermesztő sötétségében, zuzmarás erdők mélyén, fenyő gyertyái világánál ünneplte az őskor embere a nappalok kezdődő hosszabbodásának, a világosság születésének ünnepét.

És a mi a természetben törvényül áll,

ugyanaz nyilatkozik meg az emberiség történetében: az erkölcsi és értelmi világ legszürkébb, legvigasztalanabb borulatában, a hanyatlás legmélyén, a reménytelenség kétségbeesítő sötétjében született meg két évezred előtt az a *Világosság*, mely az emberiségbe új szellemet öntött és kulturájának új irányt szabott.

A *megváltás* magasztos momentumának e mai emlékűnnepén, midőn az isteni gondviselésbe vetett hitünk tulemeli lelkünket a földi lét vergődéseiben, újabb vigaszt és reményt meritünk a történet világgraszoló tanúságaiból; vigaszt és reményt, hogy el ne csüggedjünk a válságok közepette, melyek mindenfelől fenyegetnek, és amelyek szörnyű veszedelménél csak az a dekadencia nagyobb, melyet az erkölcsökben, a közérzületben kell tapasztalnunk ugyanakkor, midőn legnagyobb szükség volna a lelkek ellentálló erejére.

Kétség fogja el szívünket, vajjon eljutottak-e már szegény hazánk közállapottai a hanyatlásnak azon végső fokára, melyen túl már nem sülyedhetnek, vajjon sorsunk gördülő kereke lefordított-e már egészen a porba, a honnan emelkedést várhatunk, vajjon beállott-e már a tévelygésnek, a vakká lett akarat ingadozásának, az önérdek uralmának, az egyetértés felbomlásának az a bevégeztsége, a köztudat azon sötétsége, amelynek általa az időnek mi felettünk is immár be-

tellenie és a világosságnak megszületnie kellend? Meghozza-e vajjon az ideai karácsony a várva-várt megváltás eszméjének világgraszületését, vagy továbbra is a rezignáció tompa fásultságával tétlen és tehetetlen kell várnunk halvégzetünk beteljesülését?

Tovább is vigasztalan beletörődéssel fogjuk-e nézni, mint üldözik és nyomják el véreinket a kapcsolt részekben, mint foglalnak a nemzetiségi törekvések tért mindenütt a hazában és mint veszíti azt a magyar számban és befolyásban; mint halaványulnak állami függetlenségünk körvonalai a törvényekkel együtt, melyek azt biztosították, mint lesz semmivé gazdasági önállóságunk által a közjólét és mint leszünk az elviselhetetlen közterhek fokozódásával rabokból egyszersmint koldusokká? És miként az egész országra, úgy nehezedik a vigasztalan hangulatnak ugyanaz a fojtó ködpárája szűkebb hazánkra, a mi szegény Arad városunkra is. Hasztalan várjuk az államtól, mit a főváros legujabban is sürget, az állam helyett teljesített szolgáltatások megtérítését, vagy az azoktól való felmentést; hasztalan várjuk azon létesítményeket, melyek városunk forgalmát és a polgárság anyagi előmenetelét az évről-évre fokozódó terhekkal arányosan emelné. A reánk váró válságok fenyegető képe, a hanyatlás lejtője tisztán áll azok előtt, kik szemüket szándékosan be nem huny-

TARCA

A hétről.

Karácsonyi színjáték.

(Az Ember tragédiája, XIV. szín. Az ingyen kenyeres bolt. ADÁM és LUCIFER észrevétel nélkül besompolyognak.)

ADÁM:

Tragédiámmal már beteltem,
E helyre nem vágyott a lelkem;
Nem kell kenyér, ha még oly ingyen,
Ó Lucifer, vezess el innen.
Vagy fejsd ki legalább előttem:
E furcsa boltba mért vetődtem?
Vén rendező, miért nem álltad,
Madáchot, hogy, ne korrigáljad?
A dráma teljes, felvonása számos,
A szerkezet hibátalan:
E boltban, mond, mi köze van
Az én tragédiámhoz?

LUCIFER:

Mi egykor fenséges, nagy büszke volt,
Mindannak közös vége ez a bolt.
Könnyelműn él az ember, botorul,
Amíg az ingyen kenyérre szorul;
Egy hulláégető kamin e hely,
Tengernyi ábránd, vágy itt hamvad el;

Nagy karrierek büszke terve
Még hitvitva, tönkrevérve,
Tehetség, rang, — egyformaképen
Itt ég el a nyomor tüzeiben.
Ha véget ér a kincs, az élvezet,
Segítőből lesz a segélyezett.

(Borotvált képű, toprongyos alak jön és kenyeret kér. A külseje olyasmint árul el, hogy szerződés nélkül való színész.)

ADÁM:

Oly ismerős ez arc... kétségtelen,
Egy deszkán játszott egyszer ez velem.
Tudom már ki... de meg nem fogható,
Hogy jön ide egy színigazgató?

SZINIGAZGÁTO:

Direktornak lenni jó,
Hogyha van szubvenció;
S a művész nem kér gázsit,
Sem az egyik, sem a másik;
Telt ház holnap, telt ház máma.
Vonz a vödüll, vonz a dráma,
Misszióbul, ha nincs bérlet,
A direktor meg nem élhet.
Mert e nélkül mit sem ér,
Repriz, sláger, premiér,
Helyi szerző, operett,
Kérek egy kis kenyeret!

(Jön egy másik alak, szánalmas külseivel: a családapa.)

ADÁM:

Ez is tán látott pár jobb napot, évet!
Mi oka, hogy ő is e boltba tévedt?

A CSALÁDAPA:

Egyszer esik esztendőbe Vizkereszt,
Vizkeresztkor mind a lány a bálba kezd.
Vizkereszt, —
Bálba kezd.

Hej, de megszenvedtem ezt!

Vizkeresztől hamvazóig sok a bál,
Őt lány apja azt se tudja, mit csinál.
Sok a bál, —
Mit csinál?

Völegényt csak nem talál.

Az utolsó vánkösöm is odalett,
Elnyelte a bál költsége, toalett.
Toalett, —
Odalett,
Kérek egy kis kenyeret.

(Kopott, zöld szinnel kacérkodo ruhában jön az)

ÁLLAMI TISZTVISELŐ:

Valahol messze,
Valaha régen:
Fizetés rendezést
Igérek nékem.

ják, de a kibontakozás utját homály környezi és nincs a ki rátudna találni a helyes irányra. Es mintha az anyagi hanyatlással a közszellem is egyaránt süllyedne, alább szállott a polgárság érdeklődése a művészetek iránt is, minek legbiztosabb mérték-jelzője színügyünk váltsága. Az aradi színház, a mi félszázados hagyományaink büszkesége, polgárságunk hivatottságának tanubizonyosága, mely a szép-utcai magtárból az abszolutizmus éjjelében az egész országra ébresztőleg világított széjjel, most a részvét olajának híján kialudni készül a büszke palotában. A vigasztalás, melyet a kormány embere adott a segítséget kérő polgármesternek, hogy rövid időn az egész vidéki színészet válságba kerül, jellemző ugyan, de igen kétes értékű; többet kérnénk, többet váránk, mint a többi társak nyomoruságából mérhető vigaszt.

A megváltó világosság születését esdjük kérjük a vigasztalan jelennek e sötét időszakában. A régiak példáján indulva fohászokunk a hazánk fölé boruló éghez, hogy termékenyüljön meg fölöttünk, s harmatozza le szegény hazánkra és városunkra a lelkek világosságát és azzal együtt a nyomoruságból való megváltást.

Kossuth lemondásának híre. Egyes fővárosi lapok ma azt a hirt közlik, hogy *Kossuth Ferenc* a függetlenségi és 48-as párt elnökségéről lemond. Mint budapesti tudósítónk táviratban jelenti, ez a hír *teljesen alaptalan*.

A néppárt leszere. Vácra jelentik a Magyar Távirati Irodának: A tegnapi városi képviselőválasztáson mind a három kerületben a hivatalos lista győzött. Ellene csak néhány ember szavazott, a mi a néppárti ellenzék leszereelésére vall. A városi tisztújítás hétfőn, 29-én lesz.

Meg is szavazták.
Törvénybe tecték,
Egy éve, két éve,
Mégse fizették,
Mégse fizették!

Ami csak törvény:
Nem medve bőre;
Arra vigadni
Nem jó előre.
Pusztá reményre
Elusztott minden,
Adjatok egy kis
Kenyeret ingyen,
Kenyeret ingyen!

(Méltóságot eláruló léptekkel, hamis köves diadém-mal egy szomorú hölgy tér be.)

ADÁM:

No ez már izgat szerfelett
E koronás hölgy ki lehet?

KIRÁLYLÁNY:

Jávorfából
Furulyácska,
Voltam én is
Király lánya.
Holdas este,
Gyalogszerrel,
Megszöktem egy
Nyelvemesterrel.

Ünnepi elmélkedés.

Irtá: Hegedűs Sándor,
volt kereskedelemügyi miniszter.

Budapest, december 24.

Ha a forumról hazatérünk és magunkba szállunk: gondolataink és érzelmeink sokkal tisztábbak, nem zavarja azokat a piaci zaj, a szenvedélytől fölvert por és sár; de annál erősebben domborodnak ki előttünk valódi nemzeti feladataink és annál melegebben érezzük azt a szolidaritást az érzelmeinkben és érdekekben azt a kötelességet: az elfogulatlan lankadatlan munkára, mely nemzetet nemzetté tesz, mely egyedül képes bajainkat orvosolni, haladásunkat biztosítani, amire pedig föltétlenül szükségünk van, ugyanannyira, hogy tulajdonképpen egyik eddig nem eléggé teljesített feladatunk éppen az, hogy azt a kis anyagi és szellemi erőt, mely fölött a körülöttünk levő nagy nemzetekhez képest, csekély mértékben rendelkezünk, legalább magunk ne pazaroljuk és ne bénítsuk meg, mert csak így fogjuk azokat fokozhatni és a feladatok teljesítésére munkaképesekké tenni.

Hogy e tekintetben a zavartalan és meg nem bénított munkásságra mennyire vagyunk képesek mi is, bizonyítják kulturánk azon ágai, melyeket meg nem ront, meg nem bénít a szenvedélyek meddő küzdelme. Mert azt nem tagadhatja senki, hogy tanügyekben, a szakirodalom, művészetek ágában, sőt az iparművészet, földművelés, forgalom, sok — bár sporadikus és kissé kis méretű — mozzanatában: úgy kiképzett tehetségekben, mint máris létesített munkában több olyan eredményt értünk el, mely teljes mértékben megüti a legmagasabb mértéket is, melyekben oly erősírás és olyan termelési, teremtési képességek vannak, melyek anyagi és erkölcsi tekintetben a nemzet emelésére, megtermékenyítésére teljes mértékben alkalmassak.

Csak hogy ezekben is többnyire csak addig dolgozunk, vagy dolgozhatunk, míg egy szép *kirakatba* való kerül. De már a boltban kevés van, raktárra pedig alig jut valami, kellenősége pedig a kirakatnak nincs.

De hogy ezt a nagyobb mértékű és ered-

ményű munkásságot e téreken is, melyeken még béke honol, elérjük, ahhoz a nemzet anyagi izmosodása és meg nem bénított, el nem vont szellemi frissesége szükséges. Mert különben, amint egyes jelenségek már is bizonyítják, ezeknek a térken is csak proletáriusokat termelünk. Pedig a jó gazda mellett, tanár, festő, szobrász, mérnök, iparos és gyáros, kereskedő és szaktudós képezik egy nemzet emelkedésének valódi tényezőit, kik hivatásuknál és mindennapi munkájuknál fogva gazdagítják a nemzetet még akkor is, mikor egyenként önző munkát, vagy ábrándozó ideálist must üznek.

Es az anyaföldnek gazdagságát csakis ezen tényezők lankadatlan, zavartalan, sikeres és kelendő munkássága emelheti. Aki ezeknek erőfeszítését, tetterejét erkölcsileg, vagy anyagilag győzi, bénítja, aki a társadalomnak szeretetét, pártfogását és szolidaritását ezektől megóvja az az ország elszegényedését mozditja elő.

Sőt talán e *semleges* téreken kívül is, mindenütt minden, bármily kis mértékben használható erő megkimélésre, fejlesztésre és felhasználásra és minden perenek — még az országos dolgokban is — kizsákmányolására annyira szükségünk van, a nemzet anyagi és szellemi küzdelmében minden emberre annyira reászorul, hogy ha csak kis mértékben is át-érezzük és átértjük ezt: nem fogunk akkora sietséggel és passzióval az emberirtás munkájában résztvenni, mely politikai és ujabban vallási téren nálunk olykor csak lassu tűz képpen, de gyakran egész erővel és emésztő vihar-képpen pusztít.

Lehet a helytelent és a hibát, a visszaélést, vagy tudatlanságot pusztítás és emberévés nélkül is ostromolni és kiküszöbölni. Főleg miután az utóbbi *rendszer*, mert ez is rendszer, nemcsak az erőpusztításban, de annak még nagyobb mértékű bénításában is mutatkozik, mert azon elemeket sodorja első sorba, melyek jellemüknél, érdemeiknél és készségüknél fogva még a hátulsó sorban is keveset használnak és a hasznos erőket legalább is félrevonulásra tétlenségre kárhoztatja.

Ez közel áll a nyers erő uralmához, már

Vig kezdetből
Komor vég lett:
Másnak ad most
Nyelvrocéléket.
Cigányprimás
Jött utána,
Céda lett a
Király lánya.
Leszállott az
Ázsiója
Nincsen, a ki,
Meg ne szólja.
Ez is elhagy,
Az se szeret, —
Adjatok egy
Kis kenyeret ...

ADÁM:

E sok nyomor megborzongat, lever,
Gyerünk odébb egy házzal, Lucifer!

(Függöny.)

Forgács.

A zöld malacz.

Irtá: Rubensson Augusztus.

Még alig pitymallott, mikor Rendes János kicsoszogott az udvarra. A szalmakazalból előibált egy csomó szalmát, melyet a füleskosárba gyömöszölt és átnyalabolva a kosarat, megindult az ól felé.

Az udvar közepén megállt s nyugtalan pil-

lantással fürkészte a havat. A csillámló, vastag hórétegen kitaposott nyomok vezettek félkörben a kert alól az ólig. A nyomokat a frissen hullt hó vékony pástzával vonta be, mely alól kiszürkült a föld piszkos színe.

Rendes János szemé nagyokat villant bizonyos szemöldöke alatt. Rekedten szólt hátra mögötte kullogó életpárjához:

— Megloptak az éjjel!

Sára asszony megzörgette kötényében a szép sárga kukoricát s szinte rivó hangon felelt vissza:

— Jaj, csak a tarka malacomat ne vitték volna el!

Rendes János rántott egyet a vállán és mérgesen dünyögte:

— Mintha nem mindegy volna az ...

Azzal kicsapta a faajtót és belépett az óiba, melynek közepén, szalma közé ékelve feküdt a nagy fekete disznó. Mellette három fehér malac ténfergett s fényes fekete orrukkal vigan turkáltak a szalmában.

Sára asszony körülfordult az óiban s elkeseredve dobta a kukoricát a vályuba; aztán szaporán törölgötte vizes szemét a babos kendője sarkával.

— Lám, hogy megéreztem, hogy a kis tarkamat vitték el, pedig milyen szép rózsaszín orra volt! Hogy az Isten súlylyessze el a gaz pogányt, aki ezt a csufot tette, — sóhajtott busan.

Rendes János kevésbeszédű, de nagyindulatu ember volt. Kivörösödve, fujva járta körül az ólat s szinte gőzölgött a feje a haragtól.

pedig ezzel a mai világban még háboruban sem megy sokra az ember. Annál kevésbé halad előre a béke nehéz, de hasznos munkája és azonkívül annyit rombol, mint egy áradás, anélkül, hogy termékenyítőleg hatna.

Szándékosan adtam elő ezeket a szerény megjegyzéseket nagy általánosságban, mert csakis objektív, de azt hiszem igazi elmélkedést, békés és szeretetteljes figyelmeztetést, nem pedig konkrét kritikát és támadást akartam e néhány sorban írni.

Talán nem vész el az általánosságban a szándok és cél, mert amaz tiszta szívből származik, emez pedig csakis nemzetünk emelkedését tartja szem előtt.

TÁVIRATOK.

Roosevelt mint békebíró.

Washington, december 23. A kabinet a venezuelai kérdéssel tanácskozott. A tanácskozás során nézeteltérés támadt a körül, hogy kívánatos-e, hogy Roosevelt elvállalja a békebíró tisztségét vagy sem. Attól tartanak, hogy az elnök békebírói működése során olyan eshetőség támadhat, a mely az Egyesült Államokat komoly bonyodalomba keverheti bele. Később kiszivárgott, hogy a kabinetnek néhány tagja ellenezte, hogy a Monroe-elméletet egy nem amerikai bíróság döntése alá terjeszszék, ha ez a bíróság mindjárt a kétségtelenül pártatlan hágai törvényszék volna is. Inkább azt akarják, hogy ha már okvetlenül szükséges, hogy a Monroe-elmélet választott bíróság elé kerüljön, Amerika befolyása legyen döntő ebben az ügyben. Azonkívül arra utalnak a miniszterek, hogy ha a hágai törvényszéknek kell döntenie, az eljárás nagyon soká tartana, holott Roosevelt elnök néhány nap alatt meghozhatná ítéletét.

Washington, december 24. Anglia és Németország részéről nem érkezett ide formális ajánlat arra nézve, hogy Roosevelt elnök elvállalja a békebíró tisztségét a venezuelai kérdésben. Szenátorok, képviselők, lapok és a közéletben szereplő személyek az egész országban abban az irányban agitálnak, hogy Roosevelt ne vállalja el a békebíró tisztségét. Cullomb szenátor ma a külügyi hivatalban sok kiváló illinoisi polgár

táviratait nyújtotta át, a melyek erélyesen óvást tesznek az ellen, hogy Roosevelt elnök elvállalja a békebírói tiszteletet.

Parlamentari reform Németországban.

Berlin, december 24. Most már bizonyos, hogy a kormány a birodalmi gyűlés többségével parlamenti reformot tervez, melyet még az új választások előtt fognak megszavazni. Az új javaslat szerint a birodalmi gyűlés tagjai napidíjakat fognak élvezni, viszont az eddigi választási törvényt módosítani fogják, még pedig úgy, hogy az általános választói jogot meg fogják szorítani és az új választási rendszert angol minta szerint fogják megcsinálni. Az egész reform a szociálisták ellen irányul, akik máris erős agitációt fejtenek ki a tervezett reformokkal szemben.

Az aradi piac drágasága.

(Érdekes összehasonlítások.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 24.

Vannak öreg emberek, akik vissza tudnak emlékezni olyan időkre, mikor a ma drága pénzen vásárolt élelmi szereket ki sem vitték a piacra, az emberek csakugy barátságából ki segítettek egymást az ilyen szükségletekkel, pénzt azonban nem fizettek érték. Mikor aztán e fajta dolgokat piacon pénzért kezdtek árulni, megütődtek azok a bizonyos öreg emberek s romlottak mondják a világot, amelyben pénzért árulják a paszuiyt, meg a tojást.

Hol vagyunk ma ettől? S hol vagyunk már attól az időtől is, mikor a baromfit, a zöldséget, a húst, a tojást normális és elfogadható áron lehetett vásárolni. Hol van az az idő, mikor a tojásból hatot adtak egy hatosért, mikor negyven krajcárért lehetett a hus kilóját venni, s mikor harminc-negyven krajcár volt a csirke ára. Pedig nem is olyan régen volt ez az idő, csak hogy messzinek tűnik fel azért, mert az akkori és a mai árak között elképzelhetetlenül nagy a különbség, s ez bizony olyan súlyos teherként nehezedik e város lakosaira, hogy csak emléknék tűnik fel előtte az az idő, amikor egy napi élelmet egy-

két koronáért lehetett összevásárolni a piacon.

A vidéken alig van város, ahol akkora drágaság volna, mint amilyen van Aradon. Meg van áldva ez a város teherrel: sok az adó, drága a lakás, a vízvezeték, a tüzelő, a hus, — és ugyan még mi nem? Könnyebben fel lehetne sorolni azokat a cikkeket, (ha ugyan vannak olyanok) amiket Aradon is aránylag be lehet szerezni. Arra azonban emberemlékezet óta alig volt eset, hogy ebben a városban akkora *piaci drágaság* lett volna, mint amilyen most van.

A baromfi szinte megvásárolhatatlanul drága, egy pár valamire való *lud* párja hat forint. Egy pecsenyének való *malacot* öt forinton alul alig lehet kapni s a tojás darabja öt krajcár. Ilyen árak mellett hogy jöjjön ki fizetésből a hivatalnok, hogyan éljen meg a kereskedő és az iparos?

Érdekes összehasonlítani a tavalyi és az idei karácsony-heti árait az aradi piacnak. Átlagos árakat véve figyelembe ez az összehasonlítás a következő árkülömbözeteket mutatja:

	1901. Kor.	1902. Kor.
Sertés (kilója)	—80	104
Malac (pecsenyének való)	3— 5—	7— 11—
Hizott liba párja	8— 11—	11— 16—
Sovány liba párja	6— 8—	7— 10—
Kappan párja	250 360	450 560
Csirke párja	—80 —90	180 260
Ruca párja	220 02.90	450 6—
Tojás	6 drb. —20	2 drb. —20
Eleven hal kilója	240	320
Kecsege	240	400

A fenti kimutatásból élénken kitűnik, hogy csak egy év alatt is mennyit drágult az aradi piac. A tavalyi legmagasabb ár az idén a legalacsonyab. Sőt némely cikkeknél még ennél is nagyobb az árkülömbőség. Ezeket az átlagos árakat a város állatorvosi hivatalának múlt évi és az idei kimutatásából vettük ki s így azok többé-kevésbé hitelesnek fogadhatók el. Ezek szerint a malac, kappan, csirke, ruca, szóval a baromfiak, továbbá a tojásnak az ára egy év alatt éppen megkétszereződött. Olyan drágaság, hogy egy tojásnak az ára öt krajcár legyen, még nem volt Aradon.

Sára asszony a szalmát kotorta s könyei sűrűn potyogtak végig barázdás arcán. Egyszer csak nagyot kiáltott. A szalmában valami furcsa holmi csillogott, a minék apró zöld lábai az ég felé meredtek.

Sára asszony fölvette s elcsudálkozva forgatta kezében. A csillogó jóság egy ökölnyi cserép malac volt, melyet zöldszerű mázzal szép ragyogóra vontak be. A hátán nyílást hagytak, mint a perselyeken szokás, a nyakába meg tulipiros lóherét akasztottak.

— No mán csak nézze — morogta Sára asszony, hát ezt a kicsodát hagyták cserébe a tarka malacomért. Még csufolódik is a hitvány rabló, hogy az ördög törje pozdorjává minden csontját.

Rendes János megcsoválta fejét.

— Ugy vélekszem, hogy ezt már nem a maga jószántából hagyta itt.

— Ha nem is, nyelvelt Sára asszony, most már az enyém. Majd odaadom az Annuskának, hogy örüljön neki. Ennyi csak kijár a malacomért.

— Nem lehet, mondta Rendes János. Add ide nekem.

Azzal kivette az asszony kezéből a zöld malacot, kilépett az udvarba és megindult a kapu felé.

— Mit akar kend? kiabált az asszony. — Kin keresi kend a jószágot?

— Az Isten majd nyomra vezet — szolt vissza az ember és kilépett az utcára.

Elgondolkozva ballagott végig az uton. Az utcasarkon megállt és jobbra-balra pillantott.

A csucsosfödélű falusi házikók békésen szunnyadtak a vastag hótakaró alatt s egy-két

kemény pőfékelve fujta ki a füstöt a levegőbe, mint a pipázó ember.

A házak fölött a reggeli szürkület viaskodott a nappali világossággal, melynek ilyenkor télen nincs sugara, csak valami tejszerű tompa fénye. Az utcán végigsüvített a szél, mintha a magasban a ködpárák fölött fehér madarak suhogtatták volna óriás szárnyukat. A földre hópelyhek hulldogáltak, mintha a nagy madarak finom, lágy tollpíhéket ráztak volna le behyhos szárnyukról.

Rendes János egyedül állt a sarkon, a havas utakon senkit sem látott. Mégis, úgy rémlett előtte, hogy az utca mélyében valami apró emberke futkos.

Rendes János lomhán indult meg feléje; a hó csak úgy ropogott súlyos lépte alatt. Mikor a kis ember közelébe ért, csak akkor látta, hogy az a Furfangos Nagy András fia, a Gyurica.

A gyerek arca piros volt, mint a rózsza, fényes fekete szemének pedig huncut a nézése, mint az apjáé. Kócos szösze haján s hegyes bárányszerű kucsmáján nagy ezüstös hópelyhek rezegtek; a hidegtől pirosra csipett markában meg hógömböcskét szorongatott.

Rendes János megszólította a gyereket.

— No te kis anyátlan, hát mi a patvarba kódorogsz a hidegben ilyen hamar reggel?

— Játsszok, felelt a fiu.

— Hát aztán mit hoz majd a karácsony? — kérdezte tovább az ember.

Gyurica eldobta a hógolyót; szeme sugárzott s arcán boldog mosolygás áradt szét.

— Olyan kis zöld disznót, a melyet a bicскеi vásáron lehet venni. De az ám olyan

disznó, a kibe pénzt is lehet hajigálni. Az apám olyat hoz majd nekem.

Rendes János benyult a bekecse zsebébe s előkotorászta a zöld malacot.

— No, hát ilyen az a disznó?

Gyuricza fölkiáltott örömeiben s a gyönyörűségtől szinte kidülledő szemmel nézte.

— Éppég ilyen, — mondta reszkető csodálkozással. — Jaj, de milyen nagyon szép! Aztán ez a magáé?

Rendes János szívében megint gerjedezni kezdett az indulat; hanem megfékezte magát. Erősen a gyerek szeme közé nézett s kemény hangon szolt hozzá.

— Nem, Gyurica, ez a tiéd, hanem az apád nálunk felejtette. De ha hazajön, mond meg neki, hogy jöjjön el érte.

Azzal zsebrevágta a zöld malacot, megfordult és hazament.

Gyurica káprázó szemmel és sirásra görbülő szájjal nézett utána. Valami olyasformát érzett, hogy Rendes János az ő zakatoló kis szívéből is kiszakított egy darabot és azt is hazavitte magával.

Egyet gondolt és utána iramodott, a menyire csak apró lábai engedték. Gondolta, megkéri, hogy adja vissza most mindjárt, a zöld malacot, ha az ugyis az övé.

Mikor a ház elé ért, odabenn olyan dühösen ugattak a kutyák, hogy nem mert bemenni. Féltékeny elsompolygott a ház elől s nekivágott a falunak.

Egész déltájjig elköszált az utcákon, az apját várva és egyre a zöld malacra gondolva. Vékony kabátját egészen átmedvesítette a hó s csak vonszolva emelgette csizmás lábacsáját.

Mindezekhez még hozzá kell tenni azt, hogy a mézszárszékben és hentes-boltokban kimért husarak is jóval megnövekedtek tavaly óta, felemelkedett a marha-, sertés- és borjúhúsok ára s akkor lehet-e csodálkozni azon, hogy olyan általános, nagy panasz van a nehéz megélhetés miatt.

Regények a trón körül.

(Lipót Ferdinánd főherceg és a nővére.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, december 24.

Lipót Ferdinánd osztrák főherceg szerelmi regénye és nővérenek, a szász trónörökös feleségének ismeretes botránya minden más napi eseményt háttérbe szorít érdekesség dolgában. Magában a faktumban semmi szokatlanság nincs. Mert hisz mindennapi dolog, hogy egy asszony, aki természettől vidám, eleven, elmés, nem tudja megszeretni a férjét, akit reáerőltettek és a kinek egyénisége, karaktere merőben ellenkezik az övével. S végül nem bírja el az örökös együttlét rab-ságát s szabadulni akar. Ha egy asszony erre a meggyőződésre jut, az rendesen összeesik azzal, hogy más férfi iránt gyulad szerelemre. Ez is a szokott és mindennapi események közé tartozik.

De persze a milieu, a környezet adja meg ennek a szökésnek a szenzációs jellegét. Az udvari liaisonok, szerelmi csel-szövények rendesen titokban maradnak s a titkot féltékenyen őrzik. Csak néha-napján esik meg, hogy ilyen szerelmi játék híre tullepi az udvarok határát és a kíváncsi publikum tudomására jut valami belőle, amikor is a fantázia, a pletyka még erősebben kiszinezi a dolgot s napi szenzációvá lesz.

Ezt a szökést már nem tudták tovább leplezni s kénytelen volt a szász udvar hivatalosan is tudomásul adni a dolgot a világnak. Elég sokáig tartott, míg erre a lépésre elhatározták magukat. A szökés e hó 12-én történt. Képzeltető, hogy min-

dent mozgásba hozták és kétségbeesett erőlködéseket tettek, hogy megtudják, hol van a trónörökös. De semmi sem sikerült, végre nem tehetek egyebet, mint hogy közhírré tegyék a rájuk nézve leir-hatatlan kinos eseményt.

A nyelvmester ur énekel.

Bécsi levelezőnkől intim részleteket kap-tunk a szenzációs szerelmi történetről. Leve-lezőnk a híreket olyan körökből kapta, a me-lyek nagyon is jól ismerik a szász királyi ud-var belső életét és nagyon jól ismerik az ösz-szes szereplőket is.

A trónörökösnek szerelmi viszonya már huzamosabb idő előtt keletkezett Giron francia nyelvmesterrel. A nyelvmestert magának a trónörökösnek ajánlották, akinek bemutat-ták. Érdekes, hogy eleintén a trónörökösnek nem akarta elfogadni a nyelvmestert. Amikor bemu-tatták neki, összerántotta a homlokát, azután így szólt a trónörökösnek:

— Nekem nem tetszik ez az ember. Na-gyon is kecsesnek (zierlich) látszik. Az ilyen emberek inkább magukkal vannak elfoglalva s nem igen jut idejük gyermekekkel foglal-kozni. Nekem nem piperkőc kell, hanem nyelv-mester.

A trónörökösnek ugyanis, noha kezdettől fogva nem szerette a férjét, de a gyermekein rajongó szeretettel csüggött mindig. A trónörö-kösnek azonban nagyon is melegen ajánlották a nyelvmestert. Ő volt tehát az, aki addig ost-romolta nejét, amíg az mégis beleegyezését adta, hogy az új nyelvmester az udvarnál ma-radhatott. Ezt most már persze keserűen meg-bánta.

Sokáig nem is ügyelt a trónörökösnek a nyelvmesterre, amíg egy kicsinynek látszó ese-mény fel nem keltette a figyelmét. Egy reggel ugyanis a trónörökösnek a parkban sétált egye-dül. Pompás, érces férfinek ütötte meg a fü-lét és a trónörökösnek elragadtatva hallgatta az éneket. Nem tudta, ki énekel. Az udvari ker-tészt kérdezte meg, aki nevetve mondotta:

— A nyelvmester ur énekel. Minden reg-gel énekelni szokott egy kicsit.

A trónörökösnek, mikor megint találkozott

a nyelvmesterrel, kérdezte tőle, hol tanult énekelni? Ez volt az első szó, amelyet hozzá intézett.

Ettől fogva a trónörökösnek magaviselete szinte feltűnően megváltozott. Szótlanná, zár-kóztá lett. Azelőtt sokat foglalkoztatta az ud-vari etikett őreit a trónörökösnek nagyon is sa-a-bad és fesztelen természet. Valóság-ggal kétségbe ejtette az összes tényezőket ez a magaviselet, amelybe sok, nagyon sok kacérság is vegyült. Sokkal több, mint amennyit az udvari etikett megengedett.

A hercegnő rakoncátlan.

Mikor ezt a magaviseletét szóvá tették, a szász király azzal vigasztalta a kétségbe-esőt:

— A trónörökösnek kissé rakoncátlan („Sie ist etwas lose“), de alapjában nagyon jószívű teremtés. Jó anya és jó feleség.

Ezt az utóbbi dolgot szokott reverenciával elhitték az udvarban. Elhitte mindenki, kivéve a trónörökösnek. Ő már rég tudta, hogy ezt a nő-szivet nem tudta meghódítani. Ellenszenvének a trónörökösnek egész nyiltan adott kifejezést. Intimus barátnői előtt másképen nem beszélt róla, mint úgy, hogy unalmas, száraz ember, akinek lelke nincs. Ő csak amolyan cifrán felöl-tözött trónmaskara („Tronpuppe“). A trónörökös gyakran panaszkodott apjának e miatt, de az a botrány elkerülése miatt mindent elkövetett, hogy a trónörökösnek megnyugtassa. A trónörö-kösnek kezdett érdeklődni az iránt, hogy gyer-mekei milyen haladást tesznek a francia nyelv-ben. Órákig elhallgatta a nyelvmester magya-rázatait. A királyi hercegek unták a dolgot; annál kevésbé unta a fejedelmi anya.

Hogyan, miképen fejlődik ki egy intim, benső szerelmi viszony, hogyan kezdődik, ho-gyan folytatódik, arról sokszor maguk a sze-relmesek sem tudnak számot adni. Bizonyos, hogy a trónörökösnek gyakran látták kisirt sze-mekkel. Kereste a magányt; futott a társa-ság elől.

Udvarokban mindig vannak fölös számmal kéme-k és hivivők. A szász udvarban is akadt valaki, aki a trónörökösnek figyelmeztette, hogy alighanem van valami a francia nyelvmester

Epéd idejére végre hazavetődött. Beván-szorgott a szobába és inkább leesett, mint le-ült a padkára.

— No te hives, — mondta a nagyanyja, — hát hol csavartogtál? Már a szomszédba is ke-restelek.

Gyurica lázban égő szemmel meredt rá és furcsa, elváltozott hangon hebegte.

— A zöld malacot vártam. —

Az öregasszony ránézett és jajveszékelve csapta össze a kezét. Megfogta a gyereket, ágyba fektette és jól betakargatta; aztán szá-ritott füveket keresett ki a kamrából, melyeket leforrázott és hülés ellen való orvosságot ké-szített belőlük.

Gyurica megivott egy bögrére valót, de közben egyre hánykolódott és szüntelenül a zöld malacot emlegette.

Estefelé hazakerült Furfangos Nagy An-drás is. Mikor meghallotta, hogy fia beteg, fal-fehér lett a nagy erős ember s rekedt bődülés-sel bukott be a szobába.

— Hazajöttem Gyuricám, — kiabálta már az ajtóból, — nézd, itthon van az apád! Hát mi je fáj az én Gyuricámnak? Hagy halljam, mi köli az én kis szögámbnak.

A gverek bágyadt szeme felcsillant s ki-gyult arccal sugta:

— Adja ide a zöld malacot.

Furfangos Nagy András benyult a bekecse zsebébe, de az üres volt. Kiforgatta még a laj-bi zsebet is, hanem a zöld malac nem volt sehol.

— Ejnye na, — morogta bosszankodva. — Biz azt elvesztettem.

Megsimogatta a gyerek arcát s hizelegve biztatta.

— Nem baj az, majd hozok én zöld ma-lacot máskor. Most kapsz piros almát, meg diót, meg cukrot, csak legyél jó és gyógyul-jál meg.

Gyurica nyugtalanul vergődött az ágyban s alig érthetően dadogta:

— Semmi se kell, csak a zöld malac kell. Hozza el a Rendes Jánoséktól, de most mindjárt.

Furfangos Nagy András felugrott az ágy mellől s ökölbe szorított kézzel, dühösen ki-áltotta.

— Ki mondta, hogy náluk van?

— Nem tudom — nyöszörögte a gyerek — csak ott van. Én láttam. Olyan szép fényes volt és piros virág volt a nyakában.

Az öreg asszony ijedten rázogatta a fejét. — Ugyan már minek vallatod? Hát nem látod, hogy félrebeszél?

Aztán még egy bögre forró orvosságot ün-tött a gyerekbe, aki most már igazán kezdett félrebeszélni.

Furfangos Nagy András keserves sirással borult az asztalra.

A leszálló éjszaka sötét árnyékba borította a földet, mikor Rendes János kapuján bezörget-tet valaki s néhány perc múlva Furfangos Nagy András nyitott be a szobába.

Csak benyult a havas bekecse alá s le-tette a tarka malacot a földre.

— Itt van, elhoztam, — mondta csende-sen. — Most adják vissza a zöld malacot, mert különben meghal a fiam.

A szobában nagy nehéz csend támadt; csak a tarka malac kaparászott a földön. Sára asszony nézte, de csodálatos módon semmikép se tudott neki örülni. A szeme körülirvedezett a szobában és megpihent az ágyon, hol Annus-ka aludt kipirult arccal, tömzsi kis kezében a zöld malacot szorongatva.

Odament hozzá és lefejtette róla apró uj-jait. Aztán felemelte a földről a tarka malacot és mind a kettőt visszaadta az embernek.

— Ez is a magáé, — mondta halkán. Furfangos Nagy András egyenesen lenézett a földre és nem mert a tarka malachoz nyulni.

— Csak vigye, — biztatta az asszonyt. Nekünk van még három. Aztán meg ezt úgyis azért adom, hogy a mi kis Annuskánknak is hozzon egy ilyen zöld malacot a bicskei vá-sárról.

Mikor Furfangos Nagy András hazaért és betoppant a szobába, Gyurica már a hatodik bögre orvosságot nyeldeste. Megenyhült arccal és tisztá pillantással nézett az apjára.

— Elhoztad? — kérdezte bágyadt mosoly-gással.

— El, felelt az ember rekedten és átnyuj-totta a zöld malacot.

Gyurica a két keze közé fogta és sokáig bámult rá csillogó szemmel; aztán reszkető örömmel szorította arcához.

Furfangos Nagy András csak nézte, nézte és lassanként könybe lábadt a szeme. Kis ideig hallgatott, aztán lassu hangon mondta öreg édes anyjának.

— Holnap reggel mögöst bemegyek a bics-kei vásárra...

és a trónörökösné között. A férj eleinte nem akart hitelt adni a híreszteléseknek. De egy alkalommal megdöbbenő fölfedezésre jutott. A trónörökös palota ebédlőjének egyik mellékszobájában érte ez a meglepetés, ahová a szokottnál kissé korábban lépett be. Mi történt ott, azt eddig nem mondták el s csak homályos mende-mondák keltek szárnyra ez eseményről. Annyi bizonyos, hogy a nyelvmester és a trónörökösné egyedül voltak a szobában, amikor a trónörökös a portiereket szétválasztotta. Még aznap távoznia kellett a nyelvmesternek a palotából és Drezdából általában. A trónörökös oly indulatos volt, hogy keményen meg akarta nyitani a nyelvmestert, de a trónörökösné a karjaiba vetette magát és megakadályozta a tettelegességet.

Szökés után.

Mielőtt a nyelvmester elutazott, fölkereste őt egy udvari bizalmi ember. Nagy összeget adott át neki az udvar megbízásából és ígéretét vette, hogy sohasem megy többé Drezdába és megszakít a trónörökösnével minden összeköttetést. A nyelvmester az összeget elfogadta és mindent megígért, amit megakartak vele ígertetni.

El is utazott még aznap. Talán meg is tartotta volna ígéretét, azonban a trónörökösné volt az, aki levelet írt neki. A feleletet egy bizalmas komornájával hozatta el a postáról. Ez a komorna volt az, aki azután urnóját elárulta és a levelezés egy részét átadta a trónörökösnének. E levelekből kitűnt, hogy a viszony egyáltalában nem volt ártatlan jellegű s hogy a szerelmes pár ugyancsak átlépte a plátóiség határait.

Ez a fölfedezés teljesen kétségbeejtette a trónörökösöt és most már válasra gondolt. A heves és szenvedélyes jelenetek napirenden voltak a házastársak között s ezek oly zajosak voltak, hogy az udvari csatlódság egyébről sem beszélt.

Senki sem sejtette, hogy a trónörökösné az öcscsével, *Lipót Ferdinánd* toszkánai herceggel konspirációt szőtt és előkészítette a szökést. Erről a királyi hercegről már olyan hírek voltak elterjedve, amelyek nagyon ártottak a szász királyi udvar presztízisének. Azonban belenyugodtak már kedvteléseibe. Multja és magaviselete minden reményt meghiusított arra, hogy erkölcsében megváltozzék. De arra senkisésem gondolt, hogy egyetért nővérel s hogy annak szerelmi regényében ő is jelentős szerepet játszott.

Erről a tényről győzték meg a királyi udvart. Mert mindenkinek horribilis meglepetésére együtt szöktek meg: mindegyik azzal a szándékkal, hogy kedvesével találkozzék.

Ez a szász királyi udvarban lejátszódtott házassági dráma története a maga benső reális intimitásaival együtt.

Most már olyan hírek is kelnek szárnyra, amelyek a házasságtörés történetét még érdekesebbé teszik. E szerint a szász trónörökös nem akarja a magáénak elismerni azt a gyermeket, akit a trónörökösné még a szíve alatt hord, sőt meg van győződve, hogy a gyermek nem az övé.

Ferenc József üzenete.

Genfből táviratozzák: A trónörökösné itt tartózkodik s az Angletterre szállodában lakik *Giron* tanárral. A trónörökösné az *Oben* nevet írta be a vendégkönyvbe. Fivére: *Lipót Ferdinánd* főherceg *Adamovics* Máriával szintén ebben a szállodában lakik. A főherceg gróf *Buriano* álnévet használja.

Tegnapelőtt Genfbe érkezett *József Ferdinánd* főherceg is, a toscanai nagyherceg má-

sodszülött fia, aki *Ferenc József* király megbízásából rá akarta bírni a trónörökös nejét, hogy térjen vissza a férjéhez.

József Ferdinánd megjelenése a szállodában érthető nyugtalanságot keltett. A főherceg látogatásának semmi eredménye nem volt s visszautazott Bécsbe.

A trónörökös felesége és *Giron* tanár a karácsonyi ünnepeket Genfben töltik s aztán Brüsszelbe szándékoznak menni.

Hir szerint *IV. Ferdinánd* toscanai nagyherceg is járt Genfben, hogy leányát visszatérésre bírja, de ez az út is hiába esett. Ez után következett az az intézkedés, amivel kitéltették a trónörökös nejét Szászországból.

A főherceg kedvese.

Adamovics Mária, hir szerint, egy postamester leánya; azt is mondják, hogy egy tönkrement iglauri cukrászé. *Lipót Ferdinánd* főherceg rábirta a színésznőt, hogy jöjjön vele Bécsbe, ahol *Währingben* 130,000 koronáért egy villát vásárolt neki s azt pazar fényvel rendeztette be. A főherceg havonta 800 korona konyhapénzt adott kedvesének s ha Mária túllépte a költségeket, alaposan lekorholta őt.

A viszony e hónap elején jutott *Ferenc József* király tudomására. Magához hívatta a főherceget és szigorúan megtiltotta neki, hogy *Adamovics* Máriával komolyan foglalkozzék. Lesujtva jött el a főherceg a királytól s egyenesen kedveséhez ment. Térdre borult előtte s esküvel fogadta, hogy nőül veszi őt.

Ezután elváltak. A főherceg a király kivánságára a bonni gyógyintézetbe utazott, *Adamovics* Mária pedig Badenbe költözött egy szerény lakásba. De állandóan leveleztek s *Adamovics* gyakran utazott Bonnba, ahol a főherceggel találkozott. E találkozásokon határozták el a szökést.

Adamovics Máriának két nővére van. Az egyik egy bécsi dobány jövedéki kishivatalnok felesége, a másik konzervatoriumi növendék.

A diskrét sajtó.

A drezdai polgárság körében nagy megbotránkozást kelt a hatóságnak az a rendelete, melylyel a trónörökösné szökése miatt minden nyilvános mulatságot betiltottak. A kereskedők, akik a karácsonyra nagyban előkészültek, óriási károkat szenvednek.

A trónörökösné a legnépszerűbb tagja volt az uralkodó családnak és a nép alsóbb rétegeiben most sem vesztette el a szimpátiákat. Most már köztudomású, hogy a trónörökös igen brutálisan bánt nejével, akit többször megvert. A drezdai lapok úgy emlékeznek meg az eseményről, mintha az uralkodó családban haláleset történt volna. A „*Dresdener Nachrichten*“ „*Schwere Schicksalschläge*“ című vezércikkben ír az esetről és hozzáteszi, hogy az udvar több mint egy hétig olyan értelmű közleményeket adott a lapoknak, hogy a trónörökösné beteg.

Érdekes, hogy a bécsi főudvarmesteri hivatal már napokkal ezelőtt magához kérte a bécsi nagy lapok szerkesztőit és kérte őket, hogy ne irjanak semmit a szász trónörökösné szökéséről addig, míg Drezdából a hivatalos kommuniké nem érkezik. A szerkesztők ezt meg is ígérték és meg is tartották szavukat, noha Bécsben és Salzburghban már 4–5 nappal ezelőtt tudtak a dologról.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az aradi kereskedők köre könyvtára az ünnepek miatt a jelen, valamint a jövő héten csütörtök helyett szombaton áll a tagok rendelkezésére *Fichler* Sándor könyvtáros.

Schweidel József ifjúkora.

(Ismeretlen adatok a vértanúról.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 24.

Bács-Bodrogmegye székhelyén Zomborban hazafias mozgalom indult meg az aradi vértanuk egyike: *Schweidel* József emlékének megbecsüléseért. Szülőházát emléktáblával örökítették meg, s most *Vértesi* Károly, a neves író vezetésével bizottság alakult, a melynek az a rendeltetése, hogy *Schweidel* Józsefnek Zomborban szobrot emeljen.

Az aradi vértanuk között talán ép *Schweidel* József a, a kinek életéről legkevésbé tud a közönség. *Damjanich* életének legkisebb epizódjai meg vannak örökítve, a többiek életrajza is teljes: *Schweidel* Józsefé csak onnét ismeretes, a mikor a császári csapatoktól a magyar hadseregbe lépett.

Schweidel életrajzát most nagy utinjárással, szorgalommal összeállította *Trischler* Károly, bács-bodrogmegyei tisztviselő. Ennek az életrajznak nevezetesebb részei ezek:

Schweidel József Antal Zomborban született 1796. évi május hó 18. napján. Edesapja szintén József, édesanyja *Hiltl* Teréz.

Apjának előkelő hivatali állása volt. A Bács-Bodrog vármegyei kincstári javadalmak igazgatásával és kezelésével megbízott u. n. kincstári kamarai hivatalnak aszeszora volt. *József* születésével nagy öröm költözött a családi házba. Két leánygyermek után megszületett a várva-várt fiú. Az újszülöttet még ugyanazon napon megkeresztelték a zombori plébánia templomban. Keresztelői voltak: *Kiss* József és neje nemes *Meltzer* Anna. A keresztelésben a „*József Antal*“ nevet nyerte. A kereszttség szentségét *Szatkovits* Máté zombori plébános adta fel.

Az eredeti keresztlevél így szól:

Extractus Matriculae Baptisatorum Ecclesiae Parochialis Libere ac Regiae, Civitatis Zomboriensis in Archidiecesi Colocensi Comitatu Bacsensis sitae de Anno 1796. pag. 76. ut sequitur. Anno Domini Millesimo Septingentesimo Nonagesimo Sexto die decima Octava Mensis May: Ego *Mathus Satkovits* Parochus Zomboriensis baptisavi infantem praefata die natum, a Coniugibus Spectabili Domino *Josepho Schweidl* Cameralis Administrationis Zomboriensis Assessori et Theresia nata *Hiltl* inpositis ei nominibus *Josephi* et *Antonii* levantibus spectabili Domino *Josepho Kiss* Inlyto Societatis Canalistico Directore et Spectabili Domina *Anna Meltzer* Zomboriensibus. Quem Extractum Protocollo Originale in omnibus conformem esse, his ce in fidem Subscriptus testor. Zomborini die 5. Novembris Anno 1826. A pecsét vörös viasz. A közepén a Szent-Háromság. Körirat (Sig. Paroch. Ecclesia Reg. Civ. Zombor. 1826.) *Franciscus Wagner* Parochus Zomboriensis.

A *Schweidel*-család azon időben előkelő helyet foglalt el a zombori társaséletben. Volt a családnak két szépséges virágszála: *Anna* és *Vilma*. Feltűnő szépségű két nővér volt. A város előkelő polgár ifjai, a vármegye nemes urai és a városban állomásozó drágonys tiszték, köztük egy herceg *Lichtenstein*, udvaroltak a leányoknak, kik az akkori báloknak a királynői voltak.

Kiváló művelt, okos leányok voltak és mindketten fiatalon mentek férjhez. *Annát* borsodi és katymári *Latinovics* Béni vármegyei vice nótárius, majd később alispán vette nőül. Alig egy évre *Anna* férjhezmenetele után *Bajsa* *Vojnits* György bácsmegyei nagybirtokos vezette oltárhoz *Vilmát*.

Schweidel József tizenhét éves koráig élt és tanult a szülői házban. Ekkor szíve vágyát követve, a katonai pályára lépett: a 4ik huszárezredbe, melynek ezredese a vitézségről világszerte híres *Simonyi* obester volt, a hol csakhamar főhadnagy lett és lengyelországba helyeztetett.

A szép, daltás főhadnagyot előkelő tiszti állásában nagyon szerették a lengyel uri körökben. A magyar huszárt szerették a lengyelek — mindkét nemzet vérezte a szabadságért.

és a közös nemzeti ideál közel hozta egymáshoz a lengyelt és a magyart; és ez természetesen meg volt a tisztikar és a polgárság között. Schweidel is részt vett a társadalmi élet szórakozásaiban és ekkor látta meg *Bilinsky* Domiciellát: egy kiváló szépségű, finom műveltségű, előkelő nemes lengyel család leányát. Megszerette — és szerelme viszonzásra talált.

Nőül vette. Az esküvő a tarnopoli székesegyházban folyt le nagy fényvel és pompával. Násznagyok voltak a vőlegény részéről: tohoniczai *Pluck* Vilmos a kir. gubernarium titkára és *Blaha* Lajos a tábornokszernagyi hivatal igazgatója. Az esketési szertartást *Andresz* József Máté, a székesegyház adminisztrátora celebrálta és áldta meg az ifjú párt. Fontos kérdés volt a házasságban, mint minden tisztai házasságban: a kaució kérdése. Schweidel apja leköötötte zálogjogilag erre a célra zombori házát, mely most *Széchényi* József tulajdona.

Császári katonai pályájára állomáshelyei voltak: Lemberg, Tarnopol, Bruck és Temesvár. Főhadnagy korában a temesvári hadparancsnokság Schweidel bízta meg a bácsvármegyei verbunggal.

Ezen útjában a felesége is elkísérte és míg ő a verbungot vezette, neje Schweidel szülőinél tartózkodott.

Zomborban érte kapitányi kinevezése. A verbung parancsnoki tisztt alul fölmérették és szabadjárattal Lembergbe helyezték át. Az 1843. évben őrnaggyá lett. Őrnagy korában is hosszabb időt töltött otthon, Zomborban. Zombori tartózkodása alatt újította meg Bácsmege közönsége magyar nemességét és az adománylevelet kihirdette. Együttel megválasztotta a vármegye közönsége *magyei táblabíróvá*. Ez a választás a negyvenes években egy császári főtisztre nézve nagy kitüntetés volt.

A vármegye Schweidel 1845. évi december hó 14. napján tartott közgyűlésén iktatta be táblabírói székébe. A közgyűlésen almási *Rudits* József főispán elnökelt és magaslatos szavakkal ecsetelte Schweidel József kiváló katonai érdemeit. A közgyűlés nagy lelkesedéssel iktatta be táblabíróinak fényes sorába.

A beiktatási okmány így szól.

„A legközelebb letűnt tisztikar választása alkalmával méltóztatott e vármegye főispánja almási *Rudits* József ur őnagysága *Schweidel* József urat, a *Cesarevits* Sándor orosz koronakeresztviselő 4-ik huszárezred őrnagyát e vármegye táblabírájává kinevezni.

Ezen okmányt *Knézy* Antal alispán adta ki és írta alá és erről a bécsi császári udvari haditanácsot is értesítette, mely a Lembergben 1846. évi február hó 22-én kelt diplomájával megengedi, hogy Schweidel a táblabírói rangot viselhesse.

Lembergben együtt szolgált báró *Haynau*val, ki ott gyalogsági őrnagy volt. A két főtisztet benső barátság fűzte egymáshoz. Mindkettőt genialis főtiszt volt. Bizonyára még akkor nem gondoltak arra, hogy ezt a barátságot az aradi *Gölgötha* fogja megsemmisíteni és ebben *Haynau* lesz *Schweidel* ítélt bíróságának az elnöke.

A Sándor huszárezredet 1848. évi március havában, mikor Bécsben a márciusi forradalom kiütött, Bécsbe a székvárosba rendelték és ott tette le az esküt a magyar haza és alkotmányra. Kinevezték az ezred parancsnokává és a hazába, Pécsre helyezték át.

A többi már a magyar szabadságharc történetéhez tartozik, a melynek lapjain már nem ismeretlen *Schweidel* József neve.

Vértési Károly, a *Schweidel* József szoborbizottság elnöke, a kinek útján ez adatok hozánk jutottak, lelkes felhívást csatol a *Schweidel* József szoborra való adakozás érdekében.

A felhívásból adjuk az alábbi leendő részeket:

Zombor város és Bács vármegye hazafias közönségének elvitathatlan és elvitatlan érdeme marad az, hogy *Arad* után elsők sorakoznak abban a kegyeletos és hazafias cselekvésben, miszerint azok közül a magaslatos nemzeti hősi közlő, kiket a zsarnokság gyilkos golyója földre terített, vagy a hővér végrehajtó keze porba taszított, magáik követelve az egyik nagyot és dicsőt, az ő szülőitét, — érczben is megakarja örökíteni nagy fiát.

Zombor szab. kir. város hazafias törvényhatósága, mely más törvényhatóságoknak már tett és áldozatával hozzájárult az aradi vértanu emlékének Pantheonná avatásához, most maga fodult „kedves barátai és atyafiaihoz“, hogy gyengék azok most neki. Valamennyi gyűjtőív még nincs is a rendeltetési helyére juttatva, a pár nappal korábban elvetett mag már is kicsirázott s nap-nap után érkeznek adományok a szobor-alap javára. Szegényének a rézfíllére olvad össze gazdaganak az aranyával és mindnyájunknak egyformán, az egész országnak fogja büszkeségét képezni a *Schweidel*-szobor.

Összefogva, valamennyien munkálkodjunk azon, és *Arad*, a par excellence vértanu városa és *Aradvármegye* járjon — kérem — jövevényvel elő, hogy Délmagyarországban Zombor város és *Bács-Bodrog* vármegye egy szép történelmi emlékekkel gazdagodhassék. Van okunk rá ezt kívánni.

Szobrot *Schweidel* Józsefnek! Ezt a mondat olvassák most hazaszerte ezernyi és ezernyi lapon és sok hirdetéskönyvben.

Szobrot *Schweidel* Józsefnek! Ez a rövid mondás sokat fejez ki, értsük meg. Benne van óhajlás alakjában a kérelem, a hazafias érzés, a figyelemre és adakozásra való felhívás és a — megvalósulás.

Vértési Károly,

a zombori *Schweidel*-szobor bizottság elnöke.

A felhívásban említett átiratot *Arad* város törvényhatósága legközelebbi közgyűlésén fogja tárgyalni s kétségtelen, hogy nem marad el az adakozók közül.

A nyomor tanyáin.

(*Arad szegényeiről.*)

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Arad, december 24.

A nyomoruságról szólnak az alábbi sorok. Az *aradi* nyomorról, melyről olyan sok szó esett mostanában, hogy a nemes szívu emberek kegyeret adtak az éhezőknek. A tél idején a legaktuálisabb a nyomor, mert akkor kiált segítségért. A melegebb időszakban még csak elviselhető az inségbe jutott ember sorsa, de mikor az éhség mellé szegedik a másik gyötrő ellenség: a hideg, a nyomor szót kér, elaltatja a szemérmét és segélyért kiált.

Erről a szomorúan aktuális dolgról, a nyomoruságról mutatunk be néhány képet, melyet a külvárosok rozszant viskói, de gyakran az aszfaltos utcák emeletes házai is elrejtének a közönség szeme elől.

(A pörlekedő sorsa.)

Akiről itt szó lesz, előkelő, gazdag család tagja, smégis a legkészebbejtőbb nyomor költözött hozzá. Már régen küzd a szegénységgel, de most teljesen az inség bataimába jutott, úgy, hogy gyermekeivel együtt éheznek.

Cs-a-adjával való pörösködése vitte erre a sorsra. Elkeseredetten küzdött a maga javáért, nyiltterezett, rőpiratot bocsátott ki a családja ellen, s a dolog vége az lett, hogy rágalmozásért vád alá helyezték, a megélhetési alapját pedig teljesen elveszítette. A mestersége különben olyan, amelyről *Arad*on nem lehet megélni. Korc-mákban mutatott egy ideig minden produktívát, de végül már nem volt reá kíváncsi senki, és a tányérozás nem hozta be a kenyérré való.

Az idei kegyetlen tél azután borzasztó napokat hozott a magán művésznek nevező emberre és családjára. A *Rény-utcai* lakásban napokig nem élték. Egy napon aztán elment az apa kenyér után. Nem azt jelentette ez, hogy valamely megfelelő munkát kapott talán, nem, mert az előkelő család tagja, a pörlekedésében oly büszkén érvelő ember, a szabadságtéri boltba tért be, ahol az ingyen kenyeret adják.

Azóta naponként van kenyér a háznál, kivételesen orvosi igazolványra megengedik neki, hogy haza is vigyen kenyeret, mert beteg gyermekei nem mehetnek apjukkal „kenyeret keresni.“

(Fejezet egy rémregényből.)

Brück Gyula dr. gáj-külvárosi kerületi orvos jelentést tett a napokban a rendőrségnél egy gáji család borzasztó nyomoráról. E sorok írójának alkalmá volt látni közvetlenül a jelentés után ezt a nyomoruságot, melyet halványan rajzoltak meg a következők:

Rettentő kép fogadott egy viskóban, olyan kép, aminőnél különbet a rémregények íróinak fantáziája sem tud alkotni. Törött kilincsu ajtó vezet a szobába, melyben mintha hidegebb volna, mint kinn a havas utcán. Butor ugyszólván nincs is a szobában, csupán néhány töredezett, szakadozott lom. Az egyik sarokban nagy boglya-kemence áll, melynek padkján kuporodik egy csontig száradt, sápadt képű ember, vékony nyári ruhában, meziláb. Előtte a földön ül egy asszony, a felesége és mellette négy apró gyermek. Szoroson egymáshoz bujnak, hogy a testükkal melegítsék egymást.

A padkán ülő ember az apjuk volt, szegény napszámos ember, akit a tüdővész sorvasztott. Egész télen át nem tudott dolgozni, hiszen a lábán is alig állott már a nagy betegség miatt. A tél folyamán ugyszólván nem evett az egész család, még kenyérrrel sem lakhattak jól hetek óta.

A borzasztó hideg egész erejével rájuk vetette magát, s a nyomorultak a boglyakemence mellett kerestek menedéket, mintha várták volna, hogy az a nagy vályog alkotmány valami csoda által megmelegedjék.

(Hat gyermek insége.)

Készebejtő sorsra jutott a *Szél* utcában egy paplanos segéd, aki hosszú idő óta egy krajcárt sem hozott a házhoz. Nem kevesebb, mint hat gyermeke van, akik már kifáradtak abban, hogy az éhség miatt sirjanak. Fekvő hely az ágyban nem jut csak kettőnek, a többi a földön kénytelen fagyoskodni. Most azután egész nap el van foglalva ez a két fekvő hely: két gyermek megbetegedett.

Vajon jól laknak-e még életükben a szegény kis szenvedők?

(A hivatalos segítés.)

A város lehetőleg igyekezik enyhíteni a nyomoruságot. Ez a „lehetőleg“ azonban csak a legnagyobb szükségben való segítését jelenti, miután a város anyagi helyzete, mint ismeretes, nagyon rosszul áll, s évről-évre jobban nyomja a lakosságot a teher. Hiába van meg hát a jóakarát, ha az anyagi eszköz hiányzik.

Kívánatos azonban ilyenformán, hogy a segítség annak jusson, aki arra legjobban rászorul. Ennek eleget igyekezik tenni a kapitányi hivatal, mely nagy buzgalommal és lelkiismeretességgel végzi a segélyezés nehéz és kellemetlen munkáját. Nehéz ez a munka, mikor meggyőződést kell szerezni arról, hogy vajon igazi nyomorral állanak-e szemközt, s kellemetlen, sőt nem egyszer fájdalmas, midőn meg kell tagadni a segítést abból a szempontból, hogy nem lehet adni — nincsen.

Valóságos bucsujárást rendeznek a segélyt kérő szegények a rendőrségre, hol azután nem egyszer megható jelenetek játszódnak le *Murády* Almos rendőrhadnagy előtt, ki a szegényügyet vezeti. A sok hangosan jajgató szegényről szájalomramúltóbbak azok, kik esendően, szegyenkezve jelennek meg, pedig egész valójukról leri a nyomoruság.

Ilyen alak volt az a zöldre kopott, egykor fekete ruhás asszony, aki régi módi köpönyé-

ben, lukas uju keztyüiben szemlesütve állott a rendőrhadnagy szobájában.

— A férjem, szegény meghalt, öt éve már. Addig csak megéltünk valahogy. Nem maradt nyugdija, az a kis kegydíj pedig ráment a temetésre.

— Mivel foglalkozik?

— Kötök, horgolok. De nagyon gyengén fizetnek és nincsen munka. A lakást sem tudom kifizetni s most már biztosan kidobnak. Azt mondja a háziúr, nincs kegyelem, nincs halasztás. Nem tudnám elviselni a szégyent, hogy az utcára dobjanak. Azt már csak megszoktam, hogy száraz kenyéren élek. Ehen nem halok.

Mind jobban felenged a szegény asszony tartózkodása s végre eltávozik egy irással, mely hat korona havi segélyt biztosít számára.

Bizony ez nem sok, de nem lehet többet adni. Négytől tiz koronáig osztja a város segélyösszeget. Azokat, kik egészen el vannak hagyatva s tehetetlenek, a szegények házába juttatja. Ebben a hajlékban, mely fél század óta áll fenn Aradon, 108 egyént tartanak jelenleg. A lakók száma egyre emelkedik. Ez a körülmény tette szükségessé, hogy legutóbb átalakításokat kellett a házon keresztül vinni. A segélyezették száma 646 volt a múlt hó végén.

(Szegények az árvaszék előtt.)

Az árvaszék ügymenetében is bő tapasztalatok kínálkoznak a nyomor megismerésére. Az aradi közgyám az összes gámság alatt lévők és gondnokoltak személyi viszonyairól értesítést nyer évenként s ha az értesítés nem érkezik meg, a közgyám az árvaszék útján felhívja az illetőket birság terhe alatt.

Ezekből az értesítésekből tiszta képet nyernek a gondnokoltak vagyoni állapotáról s nem egyszer igen szomorú dolgok jutnak tudomására az árvaszéknek. Legutóbb is egy öt tagú család végső nyomoráról értesültek s a birságalapból segélyezték a szenvedő gyermekeket. Az utolsó héten három-négy hasonló eset fordult elő.

Ezt az üdvös ellenőrzést régen folytatja az aradi árvaszék, holott az ezt elrendelő új gyámügyi ügyviteli szabályzat csak január hó 1-vel lép életbe.

(Az önkéntes fagyoskodók.)

A nyomorról, a tél áldozatairól szólván, egy furcsa eset jut eszünkbe. A napokban történt, hogy az aradi szerb templom udvarán öt fiut találtak, akik kinn aludtak a husz fokos hidegben a szabad ég alatt. Egymáshoz bujva ugyszólván összenöve heverték a földön. Szalmát hintettek maguk alá, s ez volt a takarójuk is.

Bekisérték őket a rendőrségre, s itt megkérdezték, hogy mi vitte őket arra, hogy kinn töltsék az éjszakát. Egyik fiu büszkén felelt:

— Nemcsak tegnap aludtunk kint. A templom udvarán töltöttük az egész telet.

— Miért? Nincsen hajlékotok.

— Dehogy nincs. Csakhogy nem megyünk haza, mert megszöktünk.

— Azután hogy birtátok ki a nagy hideget?

— Osszebujtunk és egymást melegítettük.

A fiuk közül egynek sem lett semmi baja. Még csak náthát sem kaptak. Lehet, hogy azóta ismét kinn alusznak valamelyik udvaron, vagy hid alatt.

Ezek az önkéntes nyomorgók, akik edzik magukat az életre, arra, melyben szüleik, testvéreik kénytelenül tengődnek a papiros ablaku, fűtetlen szobákban.

SPORT.

+ **Vadászat.** A medgyes-bodzásai vadász társaság hétfőn körvadászatot tartott, amely igen szépen sikerült. Tizenöt vadász vett részt azon, kik közül Kerényi Vilmos földbirtokos és Nikolics Aurél Tóth-Bánhegye-i jegyző 75 drb. nyulat és 35 foglyot löttek. Vadászat után a nagyvendéglőben társas vacsora volt.

Humberték újból megszöktek.

(A berlini szennszőlő.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, december 24.

Egy párisi telegramm nyomán a „Berl. Localanzeiger“ azt jelenti, hogy Párisban az a hír van elterjedve, hogy a Humbert család újra megszökött. A spanyol rendőrség állítólag szabadlábra helyezte őket és csak rendőri felügyelet alatt tartotta, ami előmozdította a szökést. A párisi rendőrfőnökség még nem kapott értesítést a szökésről s valószínű, hogy az csak álhír lesz.

A mai nap táviratai a következők:

Páris, december 24.

A vizsgálat kiderítette, hogy a Humbert család volt vagyonzelölője, Parayre, utóbbi időben spanyolul tanult. Ebből azt következtetik, hogy tudomása volt a család hollétéről és azzal a tervvel foglalkozott, hogy maga is lemegy Spanyolországba. A 25,000 franknyi jutalmat Caro madridi rendőrfelügyelőnek fogják kiadni, mert konstatálták, hogy már december 15-ike óta figyelte meg azt a házat, a melyben a Humbert család lakott, holott a névtelen levél csak 17-én íródott.

Daurignac Román kedvesét abban a pillanatban tartóztatták le, a mikor Buenos-Ayresben leszállt a Labrador gőzösről, a mely öt Londonból odahozta. A letartóztatás két francia titkos rendőr kivánságára történt, a kik ugyanazon a gőzösről voltak. Azzal gyanúsítják, hogy neki is része volt a Humbert-család csalásában.

Páris, december 24.

Hennin, az általános közbiztonsági szolgálat főbiztosa tegnap este több rendőrtiszviselővel Madridba utazott, hogy átvegye a Humbert család tagjait.

Madrid, december 24.

Humbert Teréziánál megtalálták azt a listát, a melyben a kompromittálódó magasrangú egyének névsora van.

Páris, december 24.

A francia lapok hosszasan foglalkoznak azzal a kérdéssel, hogy milyem maximális büntetés érheti Humbert Terézt, a száz milliós csalót. A legelőkelőbb jogászok véleménye szerint ebben az esetben csakis a francia büntető törvénykönyv 405. szakasza alkalmazható, mely a csalásról szól. Waldeck-Rousseau volt miniszterelnök egy pörben már évekkal ezelőtt tett célzást a Humbert-féle száz milliós örökségre és az egész dolgot mint a század legnagyobb csalását állította oda. A Humberték okmányokat is hamisítottak, de ez a bűnük már elévült, úgy, hogy csak a család-ért vonhatók felelősségre, melyért az említett szakasz értelmében öt évi fogság a maximális büntetés. Hogy pedig ebben az esetben a maximumot fogják alkalmazni, az bizonyos.

Érdekes, hogy Daurignac Román még a legutóbbi időkig is levelezett kedvesével, Dalaza asszonnyal, akinek közvetlenül elfogatása előtt kétezer frankot küldött.

Madrid, december 24.

Az összes liberális spanyol lapok tiltakoznak a francia nacionalisták és antiszemiták ama kísérlete ellen, hogy a Humbert-család

tagjait az ideálmusz dicsfényével övezzék körül. Daurignac Román egész harcot vezet a zsidók ellen, amennyiben kijelenti, hogy Cattani megvesztegette Vallét és a francia sajtó legnagyobb részét, amit be is fog bizonyítani. Nem akarja vádolni Waldeck-Rousseaut, de annyit tud, hogy magántitkárja: Nouvelle részes a dologban. A névtelen feljelentő kiletére vonatkozólag a legkalandosabb nézetek vannak elterjedve. Romain egy misztikus hölgyet sejt a feljelentőben, aki öt többször meglátogatta magánlakásán.

Páris, december 24.

Az egész nacionalista-monarchia sajtó, különösen a „Patrie“, a „Soleil“, és a „Libre Parole“ összefüggést keres a Humbert-ügy és a Dreyfus-ügy között. Gauthier de Clagny-ügy tünteti fel az összefüggést, hogy Humberték, kik szerettek sok ékszer vásárolni, Hadamard drágaköveskereskedőnek, Dreyfus Alfréd apósának, mikor elfogták, néhány százezer frankkal voltak adósok.

A „Soleil“ azt vitatja, hogy Humbertné befolyása dolgozott közre abban, hogy Dreyfust 1894-ben a hadbírószág elől elvonták és hogy Humbertnének a Dreyfus-ügyben való közbenjárása 1898-ban, különösen az akkori hadügyminiszternél, feltűnő volt. A nacionalista lapok már azok neveit is tudni vélik, kik Humbertné és a külügyminiszterium között a közvetítést végezték. A nacionalisták Gauthier de Clagny, Pailloige és Judet kihallgatását követelik.

Aradi fiú

a kínai hadjáratban.

(Harmine hónap a kínaiak között.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 24.

Ez év december 9-én este 10 órakor érkezett meg Pólába a Mária Terézia hadihajó, közel három évi távollét után, a melyet a kínai háboru kitörése óta a sarga vizeken töltött.

A Mária Terézia legénységével érkezett meg egy aradi Eberstark Ignác, a ki a többiekkel együtt végigküzdötte a kínai hadjáratot. Most Eberstark Ignác szülei látogatására — az apja aradi iparos, — Aradra jött és ismerőseinek érdekes részleteket mondott el a boxerekkel vívott háboru epizódjaiból.

A Mária Terézia 1900. elején indult utnak; miután az Elisabeth, és a Zenta már künn voltak. A Mária Terézia legénységében sok volt a magyar ember, ezekkel ment ki Eberstark, a ki önkéntesen állott be a tengerészekhez, s a többek között egy kurticsi fiu, Szvidrány Mihály, továbbá Papp Béla, a háboruban elesett kolozsvári tengerész-hadapród is.

Az első tűzben a takui erőd elfoglalása alatt voltak. 1900. szeptember 7-én érkeztek meg; 8-án parádé volt, 9-én pedig az összes osztrák-magyar hajók legénysége misét hallgatott a Mária Terézián. Másnap indultak Taku bevételére.

Eberstark a többek között szemtanuja volt Papp Béla elesésének. A szerencsétlen tiszthelyettes esete meg volt már írva, de mindenestre érdekes lesz ezt egy közvetlen szemtanu előadásából megtudni.

— 1900. szeptember 20-án a Pekingből, Montecuccoli ellentengernagytól vett parancs folytán egy század a Pekingben táborozó legénység közül, 40 ember pedig az Aspern és Elisabeth embereiből, Demeter sorhajóhadnagy parancsnoksága alatt elindult az erőd bevitelére. Előnyomulás közben oly utra tévedtek, a hol három tűz-akna volt elrejtve. Papp Béla hadapród véletlenül rálépett egy ilyenre, az fölrobbant és egész testét szétrencselte. Papp azon-

nal meghalt, ugyisintén mellette egy *Glancig* nevű trieszti születésű matróz. Részint a tűzakra fölrobbanása, részint az erőd ostroma közben megsebesültek: *Kántor Géza* kormányosaltiszt, a ki egész nyomorék lett, továbbá a magyarok közül meg: *Nagy János* dunaföldvári, *Szemenyei György*, *Nyári József* turócme gyei és *Kunst Albert* bánati illetőségű tengerész.

Az ütközetekben kívül sokan estek áldozatul a has- és fejtífusz-nak. Eberstark előadása szerint az osztrák-magyar tengerészek még kitar-tobbak voltak, míg a németek között erősebb pusztítást vitt véghez a betegség. Nagyobb fáradtsággal járt a *kaigani* expedíció, a midőn az egyes községektől a sarcot beszédtek. Ez negyvenhét napi menetel járt, s ezenközben több kisebb ütközetük volt.

A béke megkötése után a békeszerződés szerint egy hadihajó és 250 tengerész marad hat évig az osztrák-magyar részről Kinában. Ezek között maradt a háboru után Eberstark, a ki mint fedéztartó altiszt, a tiencsini törvényszéknél *rendőrtiszti szolgálatra* volt beosztva. Ezalatt a kínai és az angol nyelvet csaknem teljesen megtanulta. Érdekes az összetartás Kinában, levő idegenek között. Nemrégiben Tien-csinben nagy *európai bál* volt, a melyen a nemzetközi csapatok emberei és a Kinába telepedett európaiak vettek részt.

A utóbbiak sorában Eberstark néhány magyar embert is fölfedezett: egy *dr. Linzer* nevű szeszgyárost, a ki *Nyírlugosról* származott el és most Tiencsinben él.

A Mária Teréziát most fölvaltotta Kinában a *Karl VI.*; a Mária Teréziával hazajött Eberstark, a kinek különben a jövő évben kitelik a szolgálata, s akkor, egy tisztjének közbenjárása folytán, Londonban kap egy adóhivatalnál állást. A kurticsi fiu, Szvidrány még künn van és rendőr altiszti szolgálatot végez Tiencsinben.

A magyar katonák különben elég könnyen megszokják az exotikus világban az életet, hozzásimulnak a szokásokhoz, sőt van is, a ki a kínai szabályok szerint, *feleséget is vásárol* magának 50-100 dollárért. Az ilyen házasság természetesen nem örökéletű, csak a míg a férjnek kedve tartja.

A hazatért matróz különben azon a telepen is volt, a mely a kínai hadjárat után az *osztrák-magyar monarchia gyarmata* lett. A settlement, a mint nevezik, kezd élénkülni, és egyre szaporodnak rajta az európaiak lakóházai.

SZÍNHÁZ ÉS IRODALOM.

A színház műsora:

Csütörtök: Délután: Napfogyatkozás, operetta. Este: Szent-Iván-éji álom, tündérrege. (Páratlan bérlet.)
Péntek: Délután: A cigánybáró, operetta. Este: Niobe, operetta. (Páros bérlet.)

* **Karácsonyi előadások.** Holnap délután a „Napfogyatkozás“ című bájos operettet adják, melynek zenéje ép oly szép, mint a mily mulattató és vig a szövege. Az operettben a társulat elsőrendű tagjai vannak elfoglalva és az teljes szövegével, minden rövidítés nélkül adatik elő. Este a *Szent-Iván éji álom*, Schakesspeare tündérrege kerül színre, lényes kiállításban. Husznál több statisztát oktatott ki a rendezőség, a külső hatás emelése céljából. Karácsony másodnapján is két előadás lesz a színházban. Délután a „Cigánybáró“ adják, este pedig *Niobé*.

* **Hoffman meséi.** A kiváló szépségű klasszikus operett legközelebb műsorra kerül. A magánénekese már az ensemble próba előtt állanak és most *Orbán Árpád* karmester a karkok betanításával foglalatokodik.

* **Balassa Bálint.** *Martos* Ferenc nagy sikert aratott a fővárosban történelmi tárgyú színművével. A drámai mű költői nyelvezete, ér-

dekes meseszövege birta reá *Zilahyt*, hogy a darabot előadásra megszerezze. A darab új diszleteket igényel és azok elkészítésével foglalkozik most a festőterem. A nagy hidegek folytán ez a munka kis késedelme szenvedett és ezért most szombaton még nem kerül bemutatásra, hanem valamivel később.

* **A szerencse.** *Capus*, a szellemes francia író egyik legkiválóbb irodalmi terméke „A szerencse“ mely frivolitása dacára a francia espritnek szerzett dicsőséget. Ezt az újdonságot szerzte meg *Zilahy* és ebből lesz ünnepek után a társulat jelenlétében az olvasó próba a színpadon.

* **Kordy-Dienzl-Roemer** együttes nagy hangversenye a jövő hó 4 én délután 5 órakor lesz a Fehér-kereszt termében. A színpadon ezen klasszikus hangversenye iránt a közönség minden rétegében élénk érdeklődés mutatkozik, ami nem is csodálandó, mert az estén mutatkozik be városunk fia *Kordy Dezső* gondorkaművész is. A hangverseny jegyeit Révész Nándor könyvtár árusítja.

* **Szerződtetés.** A szegedi színigazgató *Ferency Károly*t, a mult színiévvadban a színház kedvelt buffo-komikusát és feleségét, *Elischer Verát*, aki, mint Krecsányi Vera sokszor gyönyörködtette kecses táncával a szegedieket, vírágyvasárnaptól újból odaszereződte.

* **Az „Alföld“** szépirodalmi illusztrált hetilap legutolsó száma, mely ma jelent meg, ünnepi szám. Evvel lépett a harmadik évfolyamba, bizonyítékaul annak, hogy a vidéki olvasó közönség is fel tud tartani szépirodalmi lapot. Az „Alföld“ karácsonyi száma különben sokkal tartalmasabb, mint egyéb számai. Van benne néhány csinos kép. alkalmi költemény s úgyesen megírott csevegések az aradi dolgokról. A lap szerkesztője *Honisch L. István*, előfizetési ára egy évre 10 korona. Megrendelhető a szerkesztőségben, Szabadság-tér 16. szám alatt.

Az aradi püspöki székhely.

(Gáll nem püspöki jelölt — Csereházi?)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, december 24.

Gáll József főrendiházi tag csakugyan nem pályázik a püspökségre. A hírek képtelen volta azonnal feltűnt, de úgy látszik, akadtak még is, a kik hittek benne. **Gáll József** maga szükségesnek tartja, hogy egy lapban, a mely a hirt velünk együtt megcáfolja, az alábbi sorokat közölje:

Köszönöm, hogy saivesek voltak a „Független Magyarország“ teljesen téves híret kiigazítani és engem a díszes, de általam nem keresett püspöki süvegre való jelöltségtől megmenteni, melyre különben a szükséges kvalifikációval sem bírok; azonban egy kis hiba merült fel, másként teljesen helyes megjegyzéseikben, melyet kiigazítani kérek.

Az állítatik ugyanis, hogy nyugdíjazott kuriai bíró vagyok. Én, a midőn a bírói karkból kiléptem, és a politikai pályára tértem át, képviselővé történt megválasztásom után bírói állásomról lemondottam, a nélkül, hogy nyugdíjat vettem volna igénybe, bár husz évi szolgálatom volt, mert nem éreztem magam sem testileg, sem szellemileg munkaképtelennek és az állásommal összeegyeztethetőnek nem tartottam, hogy magamat ilyennek színeljem.

Kérem tehát, sziveskedjék említett téves megjegyzést kiigazítani. Kiváló tisztelettel:

Dr. Gáll József.

Ugyanez a lap, a melyet Gáll nyilatkozatában említ, a következőket hozza a Mangra-párt erőlködéseiről:

Mangra-pártja az utolsó négy nap alatt állandóan ülésezett. Hatan Hamsea régi hívei közül, akik a juniusi választás alkalmával reá szavaztak, levében önként felajánlották szolgálataikat a Mangra-pártnak. A püspökválasztás dolgában tartott ülésben Mangra szenvedélyes hangon jelentette ki, hogy nem reflektál többé a püspöki méltóságra. Azonban szörnyű szidalmakkal illette az intrikáló Hamsea-pártot s mellét verdesve kijelentette, hogy Hamseának újból való megbuktatását nemcsak az egyház méltósága kívánja meg, hanem *Mesianus* rendszeré-

nek az egyházmegyéből való kiűldözése egyúttal a román ortodox egyház becsületének kérdése is. A Mangra hívei által tartott konventikulumokból semmi biztos nem szivárgott ki, de a ma érkezett „Tribuna Poporului“ című lap félreérthetetlenül céloz arra, hogy a Mangra-párt voltaképeni jelöltje *Ciorogariu Román* szemináriumi igazgató. A közlemény ugyanis elmondja, hogy Ciorogariut úgy ünnepezték névnapja alkalmából, mint akinek nagy szerepet szántak a jövő évben.

Lehet, hogy ezen névnap híre csakugyan ily mélyebb értelme van, de nyíltan a tribunisták még nem bontottak senki mellett zászlót, a mi azt jelenti, hogy nem tudtak még a jelöltben megállapodni. Lehet, hogy kettészakadnak, a mely esetben Hamsea győzelme több mint bizonyos. Arról, hogy a Hamsea-pártiak körül hatan a másik táborba mentek volna, itt mit se tudnak s a hír nem egyéb kortesfogásnál.

Egy kötél története.

(Magyarok pártharca Amerikában.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, december 24.

A pártpolitika nemcsak az ideháza élő magyarok között dühöng, hanem megmarad a külföldre vándorolt magyarok között. Ott egy közös érzés fogja őket össze: a honvágy, hanem azontúl ők is szétszakadnak: az egyik liberális, a másik klerikális, kormánypárti, Ugron-párti, Beöthy Ákos párti, Vázsonyi párti. Hogy a nemzetiségek megmaradnak magyarfaló érzéseikben, a clevelandi tótok példája mutatja.

Amerikából kaptunk egy lapot, amelyben jellemző eset foglaltatik erre. **Cukor József** newyorki magyar kereskedő, a ki Szolnokról vándorolt ki s a kit Aradon jól ismernek, elsőnek adakozott Tisza Kálmán szobrára, ezt a hazafias ténylet fölémeltette annak idején az Aradi Közlöny is. Ez azonban nem volt inyere egy másik amerikai magyarnak, a ki ugyilátszik, itthon Zichy Nándorék híve volt s dühében — egy kötelet küldött Cukornak.

A hozzánk érkezett amerikai lap a következő szenzációs címekek közli az esetet:

KÖTÉL MAGYARNAK.

Cukor Józsefről megemlékeznek odahaza.

AZ ÖREG UR HAZAFIAS ÉLMÉNYE.

Magát, az eseményt, az alábbiakban írja le a méltán fölháborodott amerikai magyar lap-társ:

Biharmegyében, amelynek szülöttje Tisza Kálmán volt, bizottság alakult azzal a céllal, hogy az elhunyt államférfiúnak szobrot emeljenek. Tisza Kálmán politikai elvével nem kell mindenkinek egyetértenie, kétségtelen azonban az, hogy az ember, aki oly hosszú éveken át a kormány élén volt s akinek támogatására a magyar nép hosszú éveken át többséget küldött a képviselőházba, a magyar nép többségének politikai elveit szerint vezette az ország ügyeit s így legalább is azoktól, akiknek politikai hitvallása azonos volt az övével, kiérdemelte, hogy maradandó alkotással tiszteljék az emléket.

Körülből ily gondolkozhatott **Cukor József** newyorki honfitársunk is, aki alig, hogy eljutott ide a hír, hogy szobrot terveznek Tisza Kálmán részére, e szobor létesítéséhez saját ehetsége szerint egy kis adománnyal járulni akart. Nagyváradi polgármesteréhez beküldött egy pénzadományt és ahhoz egy meleg hangon megirt hazafias levelet csatolt, amelyben elég helyesen azt fejtegette, hogy méltán csak az a nemzet formálhat jogot állandó létezésére, amely nemzet nagyjainak emlékét tiszteli, ezt az emléket kögyelettől őrzi.

kincse van az ő szívének: „Egy kis feleség és Palkó meg Gyuluska, szívem szerette, drága kis fiaim”.

Békés Gyula gyönyörű szavakat szentelt fivérére emlékének a „Száz napja éppen, emlékezem” című cikkben s még Varságh János a házasság-örös s csábítás leküzdését megkapóan tárgyalja a „Róráte” című rajzban, addig Ritt Gyula „Szilveszter éj” című novellája egy eljegyzés váratlanul csattanós létrejöttét írja le, Peterdi Sándor „Megnősülök” című monológiát noha a tárgya nem új, a feldolgozásban megnyilatkozó humor mégis érdekessé teszi.

Ez a naptár irodalmi tartalma, melyet mint egy hatvan darab, mind helyi vonatkozású igen sikerült kép tesz tarkává. Érdekes a naptár „Eszlendős króniká”-jais.

A naptár csinos címképe, Steiner József mérnök rajza, azóta gyönyörű kivitelben, mint az Aradi Közlöny táblája a Központi Szálloda sarkán látható.

A nagy gondnal és kiváló ügyességgel összeállított naptárt Vass Géza az „Aradi Közlöny” helyettes redaktora szerkesztette. A naptár külső kiállítása pedig az Aradi Nyomdatársaság modern technikáját dicséri.

MULATSÁGOK.

A kereskedők körének estélye.

— Szilveszter-napi mulatság. —

Arad, december 24.

A mulatságok szezonja az idel Szilveszter-estéjével kezdődik. A megnyitójuk ez az érdekes műsorú estély lesz, a melyet az Aradi Kereskedők Köre rendez a Központi-szállóban december 31-én este. Az estély háziasszony jellegű lesz, de úgy a műsora, mint az egész vetekedni fog a nagy bálakkal is. A rendezőség nagy szorgalommal fáradozik az előkészületeken, és remélhető, hogy ennek a buzgalomnak nem marad el az eredménye. Az estnek műsora a következő:

1. Magyar Ábránd, Chován K. től, előadja zongorán: Kaleczky Vilma urhölgy.

2. Főolvasás, tartja Ilés Zsigmond hírlapíró ur.

3. Baba-tündér, ábránd, előadja a zenekar. A zenekarban közreműködnek: Kaleczky Vilma urhölgy, Doka Miklós, Goldzieher Albert, Goldzieher Márton, Gabos Jenő, Kadelburger Ede, Kovacs Lajos, Mayer Ede, Raskai Miksa, Robitsek Samu, Roth Jenő, Schaffer Henrik, Scherhag Ernő, Schattelesz József, Stöhr Mátyás urak.

4. Jelöltek, előadják: Altweg Richard, Fenyvesi Hugó és Krausz Lipót urak.

5. Falusi ünnep. (Fétéo village.) Humoros zenekép, R. Blagrove, előadják: Basch Istvánka, Kaleczky Vilma urhölgyek, Faix Jacquesné, Krausz Samuné urnők, Doka Miklós, Goldzieher Albert, Goldzieher Márton, Gabos Jenő, Kadelburger Ede, Kovacs Lajos, Mayer Ede, Raskai Miksa, Robitsek Samu, Roth Jenő, Schaffer Henrik, Scherhag Ernő, Schattelesz József és Stöhr Mátyás urak.

A műsor kilenc orakor kezdődik s azt tánc követi. A belépő jegyeknél a kör tagjai, valamint azok családtagjai a szokásos kedvezményeket élvezik. Az esetleg fennmaradó tiszta jövedelem a kör Erásébet segítő alapját gyarapítja.

(=) Az atléta bál. A január 8-án megartandó atléta-bál rendezősége végleg is megállapította már a bált megelőző hangverseny műsorát, úgy, amint azt már közöltük. A bál táncos rendek is elkészültek. Az aradi ipar dicsőségére szolgálnak a táncrendek, melyek igen díszes és csinos kiállításúak. A táncrend ördög alapon bronz nyomással egy női fejt ábrázol. Érdekes lesz, hogy a klub tagjai szintén bálrendezők s mint ilyenek, díszes rendezői jelvényt fognak kapni.

(=) Jelmezbál Lippán. A magyarországi Városkereszt Lippai főkegyelme 1903. évi január hó 10-én a József főherceghez címzett szülő nagytermében jótékonyan jelmezbált rendez.

Egyszer egy királyleány . . .

(Szász népmese.)

Egyszer egy királyleány
Mit gondolt magába
Ihajja-tyuhajja
Mit gondolt magába,
Lehánnya, ledobta
Királyi ruháját,
S felvette helyette
Szegényes gunyáját.

* * *

Volt egy délceg mester,
Oktatott sok nyelvet,
Ennél is jobban a
Szerelmet, szerelmet.
S ki leckét vett tőle,
Nem tette hiába,
Jól ismerték erről
Drezda városába.

Hogy történt, hogyan sem,
— Szót meg ne akasszon —
Magához hívatta
Egy királyi asszony.
Ifju volt az asszony,
Tüzes volt a vére,
Nem vert az etikett
Rablancot szívére.

És eljött a mester,
Köszöntvén így rája:
„Jó estvét, jó estvét,
Gazdag király lánya;
Sietve siettem
Fényes palotába,
Szegényes nyelvmester
Kopottas gunyába.”

„Isten hozta nálunk
Jámor mester legény,
Aki ilyen délceg.
Az dehogyan is szegény.
Megismertük egymást,
S ez elég lesz mára,
Üljön le minálunk
A deszka padkára.”

Nem azért jöttem, hogy
Tétlen maradhaasak,
Hanem hogy királyleányt
Nyelvekre oktassak.”
És lesüti szemét
A szegénylős legény,
Tanítványa vágyát
Nem sejtette szegény.

S kezdődtek az órák,
Folyt vigan a lecke,
Tanulékony volt a
Királyi menyecske.
Szerette a mestert,
Meg a tanulást is,
Gyárték a sok igét,
Néha néha mást is.

Igy mulott az idő,
Hogy is térjünk rája?
Rövid lett elől a
Királyleány ruhája . . .
S a francia lecke
Ahogy veget ére,
Került a tanítvány
Egy „madam” kezére.

Drezda városában
Kávé, tea mellett,
A vén asszonyoknak
Be sok szóra tellett,
Az volt legfőbb gondja

Minden pletyka nőnek,
Hogy egy királyfinak,
A szarvai nőnek.

A kis Krónprinzessin
Lett divatos mottó,
Szárnyain hordozta
A nagy Galeottó,
Bevádolta csacsán
Koldusnál, meg urnál,
Cáfolni se győzte
A Drezdener Journal.

Végre a királyleány
Mit gondolt magába
Ihajja-tyuhajja,
Mit gondolt magába,
Lehánnya, ledobta,
Királyi ruháját,
S felölté helyén a
Komorna gunyáját.

S mivel egy kopott nőt
Burgwache sem gátol,
Egyszer csak bucsut vett
Drezda városától,
S aztán, hogy érdekes
Maradjon a regény,
Vele ment szüzsének
A francia legény.

Lett nagy ribillió
Európa szerte,
Ahány ujság van, mind
A nagy dobot verte.
S Drezda városában
Kávé, tea mellett,
A zsúr-hiánáknak
Még több szóra tellett.

Nincs tovább a mese,
Itt tartunk most épen.
A telegráf hozta
Lekopogva szépen
Mester és tanítvány
Szerelimmal telve,
Turbékol vidáman
Egy svájci hotelbe,
Ihajja-tyuhajja
Egy svájci hotelbe.

* * *

A mikalakai bíró ünneplése.

(Az érdemkereszt átadásán.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 24.

Mikalaka község ünnepre készül. Vasárnap ünnepli meg a lakosság azt a kitüntetést, mely Kozma György bíróért érte azzal, hogy huszonöt éves derék működésének jutalmául a király a koronás ezüst érdemkereszttel tüntette ki.

Az ünnepélyen részt vesz Urbán Iván főispán, Dálnoky Nagy Lajos alispán, Vásárhelyi László országgyűlési képviselő, Baross Ferenc dr. főszolgabíró. Meghívták továbbá mindazokat, kik Kozma bíróskodása alatt aradi főszolgabírók voltak. Az ünnepély rendezősége élén Lászlár Pál tanító buzgólkodik.

Röggel kezdődik az ünnepély, melyhez a község házában gyülekezik a lakosság. Innen Balogh Zoltán jegyző vezetése alatt küldöttség megy a község határáig. A küldöttségben harminc tagú lovas bandérium és negyven feldíszített kocsi vesz részt. A főispánt a jegyző üdvözlöi.

Visszatérve a község házára, Argelán Gábor törvénybíró intéz a főispánhoz üdvözlő beszédet. Ezután diszközgyűlés lesz, melyre küldöttség hívja meg az ünnepeit Kozma György bíró. A diszközgyűlést a főispán nyitja meg.

Az Aradon lévő Sanatorium és vizgyógyintézetéről.

Az intézet és gyógyeszközei.

A nagyméltóságú m. k. belügyminiszterium 91945/1901. szám alatt kelt rendeletével engedélyeztet **Dr. HECHT** sanatoriuma és vizgyógyintézete Aradon. (Zrínyi-utca 3. szám. Telefon 270. szám) a modern vizgyógyászat és egészségügyi igényeknek megfelelően van felszerelve. A sanatorium célja, hogy betegeket legyen ápolás alá, kik gondos orvosi felügyeletre szorulnak s ezt az intézet betegei a bennlakó vezető orvos, valamint Aradon lakó bármely orvos részéről nyerhetik.

Az intézetbe felvétetik minden belgyógyászati, sebészeti, ideg-, nőbajos-, szemészeti beteg, — de ki vannak zárva elmebajos s ragályos betegek.

Kényelmesen berendezett, világos, jól fűthető szobák szolgálnak lakóhelyül bennlakó betegek részére. Az étkezés szigorúan a rendelő orvos előírása szerint lesz elkészítve.

Gyógyeszközkül a szükséges gyógyszeres kezelés mellett s legmodernebb intézeti fürdőzési módszerek használatnak. Okszerűen vezetett hidegvizgyógyászat, villamfényfürdők, szén-savas, moór-fürdők, napfürdők a legmodernebb hónapokban, zuhanyok az intézet fürdő-osztályát teljessé teszik. Svédgyógytorna, s belégzési szekrény járulnak még a felszereléshez s ez által az intézet berendezése a főváros bármely legjobban felszerelt intézetével versenyezhet.

Elkülönített női és férfi osztály megfelelő jól képzett szolgálatokkal reggeli 5 órától késő estig a betegek rendelkezésére áll. Az állandó orvosi felügyeletet a bennlakó vezető orvos végzi.

A hideg vizgyógyászat.

A múlt század rohamos tudományos fejlődésével az orvosi tudomány is lépést tartott s azon tapasztalatokra jutott, hogy feladatai közt az első és legnagyobb nem a kifejlődött betegségek tüneteinek gyógyítása, hanem a betegségek kifejlődésének, sőt fellépésének a megakadályozása. Ezen törekvésével sikerült is országokat és világrészeket megvédenie nagy járványok ellen; sikerült megtanítani a népeket s egyes egyéneket hogy miként óvakodjanak a betegséggel szemben. A pusztító járványoknál sokkal nagyobb ellenségei az emberiségnek azon betegségek, melyekről tudva van, hogy ragályosak s melyek a társadalom minden rétegében állandóan szedik áldozataikat.

Ezen betegségek legveszedelmesebbike a tüdővész. Több mint 150 ezer ember pusztul el évente csak Magyarországon a tüdővészben és más tuberculosus bajokban.

E betegség terjedése bacillusok által történik, melyek a beteg köpetével a levegőbe jutnak s innen belégzés útján egy arra hajlamos ember tüdejében lerakódva, szaporodásukkal tönkre teszik az illetőt. E bacillusok a számtalan sok beteg köpetéből oly nagy mennyiségbe jutnak a levegőbe, hogy elkerülhetetlen az, hogy minden ember ne kapjon tüdejébe a belégzett levegővel s porral ily bacillusokat. S mégis nem minden ember pusztul el tüdővészben. Ennek a magyarázata csupán az lehet, hogy a betegség kifejlődésére egy

bizonyos hajlamosság szükséges. Ha képesek vagyunk az illető egyént megerősíteni, a betegségre való hajlamosságát megszüntetni, úgy megmentettük azon veszélytől, hogy tüdővészbe essék.

A második feladata a modern orvostudománynak az, hogy, ha már egy betegség fellépet, a szervezetet ellentállóvá tegye a betegséggel szemben úgy, hogy a küzdelemben a szervezet legyen a győztes.

Emelni kell a szervezet ellentállóképességét, s ez annál jobban érhető el, mennél jobb az egyén vérkeringése, táplálkozása, mennél kisebb a hajlamossága a meghűlésre, mennél inkább munka-bíró az idegrendszere.

Mind ezt legjobban egy okszerűen vezetett hidegvizgyógyászával érhető el. Az orvostudomány mai állása szerint a hidegvizgyógyászat egyes eljárásait (félfürdők, leöntések, lepedőledörzsölések, fej-, törzs-, láb-zuhanyok, váltakozó hideg s meleg zuhanyok, nedves begöngyölések, ülőfürdők) a következő megbetegedéseknél használjuk jó sikerrel:

1. Tüdőmegbetegedésekre való hajlamosságnál s kezdődő tüdővészbenél.

2. Általános táplálkozási zavaroknál, mint: vérszegénység, sápkor, scorbut, scrophulosis, cukorbetegség, chronicus izom s ízület csusz, köszvény.

3. Az idegrendszer betegségeinél: agyvértódulás, neurasthenia; gyuladások s degenerációs folyamatok p. o. hűdések, gutaütés után, gerincvelőgyulladás myelitis), gerincvelősorvadás (tabes), neuralgiák (zsabák) mint: ischias, arcidegfájdalmak; ideges asthma; Vitus táncz (chorea); hypochondria; hysteria; melancholia.

4. Az emésztő szervek s a hozzá tartozó mirigyek betegségeinél: gyomorgöres, gyomorickély, gyomorhurut, gyomorsavtermelés, bélhurut, székrekedés, máj- és lép-pangás, aranyér.

5. Húgy s nemi szervek betegségeinél: húgyutak hurutja, húgyhólyag hűdés, impotencia, pollutiók. Jó eredmények érhetőek el nőbajoknál: szokványos vértódulás, folyások, izzadmányok, abortusra való hajlamosság.

6. Kiütéses betegségek utóbajainál: vörheny (Scharlach), kanyaró (Masern) után, hosszan elhuzodó váltólázna.

E betegségek mindegyike befolyásolható s gyógyítható hidegvizgyógyászat által; némelyik alak e gyógyászat segítségével is kivánja. Ily segédeszközük a massage, villamos-massage svédgyógytorna, villamosítás.

Massage.

A massage jótékony hatása nagyon szembe ötlő s ennek láttára csakhamar akadt egész tömege a vállalkozó szellemeknek, kik nyakra-főre neki rontottak a szegény betegeknek s masszíroztak azon hitben, hogy a massaga csupán egy kenési eljárás, pedig a massage mint művészet is gyakorolható. Oly hírneves orvosok, mint Metzger, idejük nagy részét ezen gyógyító eljárással töltik el s ma már léteznek szabályok, melyek előírják hogy massage csupán orvosi tanácsra és felügyelet mellett végezhető. E szabályok azonban veszik eredetüket, mert masseurek a betegségek ismerete nélkül igen gyakran kártékony munkát végeznek. Hiszen számtalan betegség van, melynél az or-

vostudomány egyenesen megtiltja a masszázst, erre szolgáljon például a gümős ízületi gyulladás, melyet számtalan esetben igyekeznek szétmasszírozni a laikusok s ez által a különben még egészséges szervezetet gümőkórossá teszik s a beteg halálát okozzák. — A massage helyes gyakorlása megkívánja a betegség ismerését s az emberi szervezet anatómiájának tudását. Ha már a masszázst nem orvos végezi, — legalább orvos tanácsára, orvos utasítása szerint s annak jelenlétében végeztessék, — ha ártani nem akarunk vele. Intézetemben az orvos állandóan jelen van.

A massage kiváló gyógyeszköz merev ízületek mozgékonytételére, izzadmányos eltávolítására, fájdalmak csillapítására bizonyos esetekben, a vérkeringés akadályainak csökkentésére, a táplálkozás fokozására pettyhűdt izmokban, vérszegényeknél. Utóbbi esetekben a siker sokkal gyorsabb a villamos masszázsnál, hol villamáramtól átáramlott eszközökkel végeztetik a massage.

Svédgyógytorna.

Hazánkban az orvostudomány ezen ágát eddig csak a főváros egyes kiválóan jól felszerelt intézetében gyakorolták, míg külföldön minden gyógyintézetben s minden fürdőhelyen otthonos. Ma már nálunk is találunk fürdőhelyeket, hol a betegek gyógyulása ezen eljárás által gyorsabbá s tartósabbá válik.

A svédgyógytornánál a beteg vagy egyedül végzi a mozgásokat vagy az orvossal egyetemben, amikor utóbbi fokozza vagy csökkenti az egyes mozdulatoknál fennálló akadályokat. Oly betegeknek p. o. kiknél szívzsírosodás van, s kik eddig arra voltak kárhoztatva, hogy hónapokat és éveket karosszékekben ülve, tétlenül töltsenek szívük kimélése végett, — az újabb orvostudomány akként gyógyítja, hogy a svédgyógytorna körébe tartozó mozgásokat fokozódó eréllyel és kiterjedésben végezteti s ez által a beteg szívet újra nagyobb s nagyobb munka végzésére neveli. E mozgások tulajdonsága közé tartozik az is, hogy a mozgás közben a véredényhálózatban az akadályok csökkentek s így a szív vérkeringése által eléjgördített akadályoktól felszabadulva pihenési időt nyer. Legnagyobb eredményeket e téren Schott testvérek értek el, kik a szívbetegségek gyógyítása terén korszakot alkotó újítást létesítettek a gyógytornának a szívbetegségeknek való alkalmazásával.

A szívbeteg és elmeszesedett véredények gyógyításán kívül nagy hivatottság van a svédgyógytornának a szokványos székszorulás gyógyításában. Amely lényegtelennek látszik e betegség azok előtt, kik nem szenvednek benne, ép oly borzasztó, elviselhetetlen azokra, akiket sújt. Fájtás, vértódulás, étvágytalanság, álmatlanság, izgatottság, csökkent munkabírási mind-megannyi következményei a székszorulásnak, melynek eddig egyedüli vigasza a gyógyszergyárak leleményessége volt, mely nap-nap után újabb hashajtót tudott nyújtani, ha a szervezet a régihez már hozzá szokott. Nem is volt, nem is lesz gyógyítható, a szokványos székszorulás kizárólag gyógyszerek által, mert ezek a belet csak kiürítik, nem erősítik. A svédgyógytorna és massage által a hasizmoknak s a bél-

falak izmainak vérkeringése fokozódik, ezek megerősödnek s ennek nyomán a székszorulás véglegesen meggyógyul.

A svédgyógytorna legfényesebb eredményeit a testgyógyászat terén látjuk. Zsenge korban kényszerül mai nap a gyermek az iskolapadok közé. Ezzel azonban nem elégszenek meg az áldozatkész szülők, kik fiatal gyermekeiket az iskolai tanítás után különórákra fogják, úgy, hogy a gyermek este 6-ig sőt 7-ig is ülőhelyzetben tölti el idejét.

A gyenge gyermek hátizmai belefáradnak, hogy a törzset s a fejet annyi időn át egy helyzetben tartsák s csakhamar látható, mint görbül a csipő az egyik oldal felé s a vállak a másik oldalra. Ezen ugynevezett hanyagtartás állandóvá válik igen sok esetben s szépségzeti szempontokon kívül igen hátrányossá válhat a gyermekre későbbi korban. A svédgyógytorna által ezen pettyhüdt izmok hamar megerősödnek s néhány hónap múltán a gyermek megerősödve, ismét egyenessé válik. A csoporttorna (iskola tornászata) felett azon előnnyel bír, hogy az orvos ismerve a beteg s gyengült izom-csoportokat, azok fejlesztését céltudatosan előmozdíthatja.

Nagy figyelem s türelem kívánatik meg az orvos részéről ezen munkája közben. A svédgyógytorna számára egy tágas, jól felszerelt tornaterem szolgál az intézetben s mindig a vezető orvos személyes felügyelete s vezetése mellett vezetetik.

Villamozás.

Minden gyakorló orvos rendelő szobájában ott látjuk a villamozó gépeket, jelölve annak, hogy a gyógyászatban polgárjogot szerzett magának a villamozás.

Izomgyulladások s idegfájdalmak, izom-pettyhüdségek hűdések s gerinczvelő lobok után ezen eljárásra hamar gyógyulnak. Általános idegességnél s a szervezet gyengült táplálkozásainál hatalmas gyógyhatányt képez. Fejfájások s neuralgiák néha csak ezen gyógymód által mulnak el.

A villamozástól a betegek többnyire az általa okozott égető fájdalmak miatt félnék, de ennek is csak a hire rosszabb, mint amilyen tényleg, mert a villamozásnak nem kell okvetlenül fájdalmakkal járnia. — A villamozást az intézet vezető orvosa végzi.

Villamfényfürdő.

Ötödik éve csak, hogy Kellog chiagói orvos az első fényfürdőt alkalmazta rheuma ellen, ma, 5 év után, a külföld minden nagyobb városában s nálunk a jól berendezett sanatorium s fürdők mindegyikében (p. o. a Lukácsfürdőben is, hol az egész fürdő különben is a rheuma gyógyításának volt szentelve,) nélkülözhetetlennek találják. A villamfényfürdő egy faszekrényből áll, mely tükrökkel van kirakva, — ezek előtt villamos izzólámpák égnek. A beteg egy magasságában szabályozható széken ül, feje a szekrényen kívül áll s folytonos hideg borogatásokkal lesz hűtve. Az izzólámpák hőt fejlesztenek, mely a betegség állapota szerint fokozható s az ellenőrző orvos által állapittatik meg, hogy 50, 60, 70°-ig vagy még ezen felül emelkedjék. Ezen hő behatására bőséges izza-

dás lép fel, még pedig már, alacsony hőfoknál, mit a fénynek az idegvégekre gyakorolt hatásából magyaráznak. Mert hogy a fénynek is van jelentékeny szerepe, azt a betegeken végzett vizsgálatok mutatják, kiknél a vörös vérsejtek szaporulatát s az izzadság magasabb fajsúlyát találták. Továbbá tapasztalatilag a betegség esetek bizonyítják ezt, midőn ezen eljárásra oly köszvény s idegzsába esetek gyógyultak p. o. melyek semmi más gyógykezelésre nem javultak.

A villamfényfürdőt rheuma (izületgyulladás s izomcsú), köszvény, idegzsában (neuralgia) kivül s eredménynyel alkalmazzuk elhízottság, vérbajok (syphilis,) vesébajok, cukorbetegség, fémmérgezések (ólom, higany,) vérszegénység s általános idegességnél. Szívujások is használhatják e fürdőt.

Minden villamfényfürdő után a betegség neme szerint szükséges hidegvízgyógymód jön alkalmazásba. Ha valamely betegség még begöngyölést vagy masszaget avagy svédgyógytornát kíván, úgy természetesen ezek valamelyike követi a villamfényfürdőt, melyeket csak a vezető orvos személyes felügyelete mellett szolgáltatnak az intézetben.

Szénsavas fürdők.

A szénsavas fürdők tudományos alkalmazása még igen ifjúkeletű. Míg ugyanis pontos tudományos vizsgálatok nem derítették ki, hogy a szénsavas fürdők mily töménységűek legyenek az egyes betegségi állapotoknál, addig az általuk elért eredmény sem volt kiváló. Jelenleg a szénsavas fürdőről egész kis iradalommal rendelkezünk már, melyben fáradságos kálkodás tapasztalatai vannak lerakva, bizonyítva azt, hogy a szénsavas fürdők határozott gyógyító hatással bírnak szívbillentyű bajoknál, általános idegességnél, vérszegénységénél s nőbajoknál. A szénsavas fürdők végső eredménye, hogy a szívösszehúzódások erélyesebbek, a szív a vért a test minden részébe sokkal nagyobb erővel hajtja. Ezen tulajdonságánál fogva alkalmas eszközzé válik a tüdőcsúcsurut kezelésénél. Mondhatni alig van más eljárás, melynek segítségével vért lehetne juttatni a rosszul szellőztetett, vérrel rosszul ellátott tüdőcsúcsokba. Az úttörő vizsgálatok ez irányban csak most fejeződtek be, az elért eredmény elég biztató. Az intézet szénsavas fürdői a legújabb systema szerint készülnek, hol egy kazánban magas nyomás alatt áll a szénsav s ezen lesz keresztül vezetve az igen apró, ködszerű szemcsékre porlasztott s ez által számtalanszor nagyobb felülettel s elnyelési képességgel ellátott nyomás alatt levő víz. Ezen szénsavval a szükséghez képest terhelt víz a fürdő-osztály kádjába lesz bocsájtva, ide beül a beteg s a kád lepedővel lesz borítva, úgy, hogy csak a fej van szabadon. Szénsavas fürdőknél úgy, mint minden egyéb eljárásnál, az intézeti orvos állandóan jelen van s a fejüteren ellenőrzi a szív működését.

Moór-fürdők.

A moór-fürdők régi idők óta használatosok s nőbajoknál, izületgyulladások, izületmerevségek, idegzsabák, vérszegény-

ségnél, hősámi zavaroknál kiváló szolgálatot tesznek. Különösen a véredényrendszer állapota veendő tekintetbe e fürdők használatánál s azért nagyon ajánlatos, hogy orvosi tanács nélkül sohase használ-tassanak.

Villamos-víz-fürdők.

A villamos vízfürdők (galvan és faradicus) az anyagcsere s idegélet fokozását létesítik s így hatékony gyógyeszközzé szolgálnak neurasthenia, hysteria, hypochondria s álmatlanság némely eseteinek gyógyításánál.

Belégzési eljárás.

Gleichenberg, Reichenhall, Kissingen s Emsben az ivókurával egyenlő fontosságú a belégzési kúra. A tapasztalat e helyeken bizonyította, hogy a leghatékonyabb a külön cella, midőn a beteg egy körülbelül 30 köbméter tartalommal bíró szóbácskába, fülkébe helyezkedik el, melyben beáramló süritett levegő által a gyógyszeres folyadék legapróbb páraszerű szemcsékké lesz szétporlasztva. A beteg a gyógyszeres folyadék ködjében ül s minden belégzésnél kénytelen a gyógyszer szemcséit is belélegzeni. Ily felszerelésű fülke van a gyógyintézetben is s a szükség szerint itt fenyő vagy soole inhalációk végeztenek.

Az intézetben jelentkező betegek kivétel nélkül szigorú orvosi vizsgálatnak lesznek alávetve, mert csak az esetben alkalmaztatik valamely gyógyeljárás, ha attól siker remélhető s az az intézeti orvos meggyőződésével megegyezik. Minden kezelés s eljárás szigorúan az orvostudomány szabályai szerint lesz keresztülvive. Ha egy beteg kezelő orvosának határozott korisméjével s utasításával jelenkezik, az intézetben az illető orvos ur előírásához ragaszkodnak s a gyógykezelésén csak azon esetben változtatnak, ha a kezelő orvos beleegyezését kapták ahhoz.

Á r a k:

Villanyfényfürdő 1 drb 1 frt 25 kr. 15 drb. 15 frt.

Hidegvízgyógymód 1 drb 50 kr. 15 drb 6 frt.

Szénsavasfürdő 1 drb 1 frt 18 frt.

Moór-fürdők 1 drb 1 frt 16 frt.

Inhalatio 1 drb 70 kr. 15 drb 9 frt.

Massage 1 drb 50 kr. 15 drb 6 frt.

Villamozás 1-szer 1 frt. 15-ször 12 frt.

Svédgyógytorna az eset minősége szerint havonta 15 frttól feljebb.

Benulakó betegek ellátására nézve szívesen szolgál felvilágosítással az intézet vezető orvosa dr. Hecht Arad, Zrínyi-utca 3. sz. Telefon 270.

Felülmul minden eddig létezöt a Sultán Rum,

mely a theának rendkívül kellemes és zamatos izt kölcsönöz.

Ara $\frac{1}{2}$ literes üveg 80 kr., 1 liter 1 frt 50 kr.

Kitünő mével páratlanul áll a

Sultán tea.

Ara: 1 deka 10 kr., $\frac{1}{8}$ kilo 1 frt., $\frac{1}{4}$ kilo 2 frt.

Gyermekek és felnötteknél egyaránt kipróbált kitünő hatású szer tüdőbaj, köhögés, nehéz lélegzés, angolkór, csuzos bajok ellen a

szagtalan, kellemes izü, friss

Csukamájolaj.

Ara egy üvegnek 1 forint.

Délmagyarország részére kizárólagos raktár:

Hajós Árpád

gyógyszertára és gyógyvegyészeti laboratoriuma 652

Arad, Andrassy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben,

DÜRR GUSZTÁV

csemege-, tea-, rum-, fűszer-, bor- és ásványvizek
kereskedése

AZ „ARANY SZARVASHOZ”
Aradon, József főherceg-ut 2.

Alapított 1888-ban. — Telefon 118. — Alapított 1888-ban.

A n. é. mélyen tisztelt közönség szives pártfogását kérve, értesíteni van szerencsém, hogy a téli idény beálltával üzletemet friss és jó árukkal és a csemege cikkek összes különlegességeivel dusan felszereltem. Figyelmes, előzetes, pontos kiszolgálással és legolcsóbb árainról előre is biztosíthatom.

Különös figyelmét felhíva alanti kiváló friss cikkeimre s előforduló b. rendeléseivel szerencsétlenül sziveskedjen.

Friss cikkeim a következők:

Karácsonyfa díszek, cukros és csokoládés alakok.

Fondant cukorkák fára aggatni,

remek bonbonok, cukorkák díszes dobozokban, óriási választékban.

Déli gyümölcsök óriási választéka, úgymint:

cukor, gyümölcs vegyesen kimérve és díszes dobozokban, smyrnai és szultán fügek, friss malagaszőlők, datolya-görzi prunella, banána, boszniai aszalt szilva compotnak, papirhajú dessert, mandola, sugatirozott narancshéj, remek erdélyi dió.

Kávékban a legkitünőbb fajú ceylon, cuba, arany-jáva, cubagyöngy, moeca és portorico.

Teák különös olcsó áron, a legkitünőbb eredeti orosz és china theák, mandarin, imperial, császár elegy és assam keverékek, kiváló díszes dobozokban és csomagokban.

Rumok tiszta valódi angol, jamaicai, ananász, cuba és portorico. 2281

Borok: asztali és pecsénye, fehér és vörös.

Pezsgők: Törley, Hubert, gentry-club, francoise, Vin brut és Monopol pezsgők, G. H. Mumm Co. reimsi pezsgők nagy raktára.

Szardinia, pisztráng, angolna, kelettengeri hering pácozott és maronizott halak összes nemei.

Remek sajtok. Ementhall, groi, imperial, strachino, gorgonsola, camembert, Tromége du Brie Romadour, Döry-Pusztai és hagenbergi csemege sajtok friss készlete.

Magyar és francia cognac, kül és belföldi likörök, Curacao, Benediktiner, Vaniliai, allasch és ezek nemei.

Prágai sonkák, kitünően pácozott tábla húsos szalonna, szárított gomba, borsó, saárka, bab-canservek. — Sétalana, nagyszemű caviár.

Vadsertés, őz, nyul, fogoly és fácán idényben állandóan.

Nagyszerű karácsonyi cukorkák kiállítása!

Nagyszebeni Földhitelintézet.

A legelőnyösebb feltételek mellett engedélyezünk
jelzálogkölcsönöket

30%, 35, 40% és 50 évi visszafizetésre (amortizációra) fél éves részletekben, melyekben egy a kamat, mint a tőke törlesztése befoglalatik.

A kölcsönök készpénzben a záloglevelek teljes névértékben tisztítottak ki.

A kölcsönök közvetítését eszközöl megbízottunk

Szücs F. Vilmos Aradon,

ki is mindennemű felvilágosítással szolgál.

Nagyszebeni Földhitelintézet.

Hivatkozva a fenti hirdetésre, kérem a t. jelzálog kölcsönt kereső közönséget, hogy úgy mint eddig, továbbra is bizalommal forduljon ügyeivel hozzám, elvém mindenkor a közönség szolid kiszolgálása volt s marad is

A bekebelezési költségeket kívánatra előlegezem, díjazásom utólagos.

Tisztelettel

SZÜCS F. VILMOS

legattan és földhitel kölcsönintézet

1496

Arad, Boros Beni-tér 22. sz. (Spielmann-ház) I. emelet.

MÁRIA-RADNAI GYOMORCSEPPEK.

Gyomorgörcs, gyomorfájás, erős gyomorhurut és étvágytalanság ellen biztos szer.

Egy üveg ára 80 fillér.

M.-Radnai vértisztító és fájdalom nélküli hashajtó labdacok.

Egy doboz ára 60 fillér.

M.-radnai lábizzadás elleni kenőcs.

Kipróbált hatású, egy tégely használata elegendő. — Egy tégely ára 1 kor.

Kossuth-féle M.-radnai Gyöngyvirág-Creme.

Ápolja, szépit és finomítja az arcbőrt, eltávolít májfoltot, szeplőt pattanásokat, bőratkákat és az arcnak bánt és üdeseget kölcsönöz.

Kis tégli 1 korona. — Nagy tégli 2 korona.

M.-radnai gyomorerosító tea.

Egy csomag ára 1 kor. 20 fill.

Mária-radnai hajossentia biztos szer hajhullás és fejkorpa ellen kitünő hajápoló szer.

1 üveg ára 2 korona.

Kitünő közkeveltségnek örvendő Kossuth-féle bajszpedró.

Egy doboz ára 30 fillér.

431

Kaphatók:

UDVARDI KOSSUTH PÁL

A „Megváltó”-hoz címzett gyógyszertárban M.-Radnán, és az ország minden nagyobb gyógyszertárában. — Gyógyszerészek részére Aradon Vojtek 88 Welsz gyógyáru kereskedőknél.

Nincs kellemesebb

és

kedvesebb meglepetés

mint egy szép kiállítási doboz

finom illatszerrel.

A közelgő karácsonyi ünnepek alkalmával ajánlom illatszerekkel dusan felszerelt raktárom megtekintését.

Kitünő illatu ujdonságok!

Kapható egyedül:

Rozsnyay Mátyás

gyógyszertárban Aradon Szabadságtér

Saját főzésű Cognac.

A
„régí városház pincze“^{hez}
czimzett
borpincémet

(Szabadság-tér 16. sz.)

hol a legjobb minőségű Muszka-Magyarad és Mő-
nes Gyoroki fehér és vörös asztali csemege és szszu

borok,

valamint bel- és külföldi

pezsgők

kaphatók, szives figyelembe vagyok bátor ajánlani.

Különlegességek:

1901. évi Muszkai bakator saját termés

1902. évi Gyoroki ürmős saját termés.

Tisztelettel

Domány József,

es. és kir. udv. borszállító.

Legfinomabb valódi Jamaika rum.

A fűtési idény beálltával minden
rendszerü**kályhákát**

fa, kőszén és coaks fűtésre,

ugyszinte tüzi-eszközöket, kemence elő-
téteket, kályha ellenkezőket, fa-kosara-
kat, széntartókat stb., a legegyszerűbb ki-
viteltől a legdiszesebbig, nagy választékban
s legjutányosabb áron ajánl**Kneffel Károly és fia**

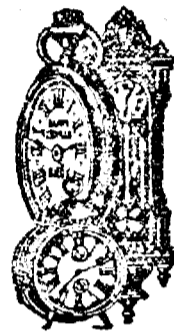
vaskereskedése nagyban és kicsinyben

Aradon, Andrassy-tér 14. sz. Hermann-palota.

Rajzkönyvvel kályhákrol kívánatra
készséggel szolgálunk**Karácsonyra!**Ifjusági iratok, diszmunkák
képes-könyvek,ajándéknak alkalmas kifogástalan
antiquar-könyvekjóval bolti áron alul
kaphatók**INGUSZ I. és FIA**

könyvkereskedésben, Aradon, 2046

Weitzer János- (Templom) és Kazinczy-utca sarkán.

Jó órákat olcsónkald 3 évi lrásbeli jótállás
mellett privat vevőknek**Konrad János**

óragyára,

aranyárak kiviteli háza

BRUX. 270 sz. (Csehország).

Jó nickel rem. óra . . . . . frt 3.75.

Valódi ezüst rem. óra . . . . . 5.90.

Valódi ezüst láncz . . . . . frt 1.20.

Nickel ébresztő óra . . . . . 1.95.

Czégem a cs. és kir. birodalmi csimerrel van ki-
tüntetve, számtalan arany, ezüst kiállításí érem,
valamint ezernyi elismerő levél van birtokomozan. 1903

Nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Az építettő közönség szives figyelmébe!

Miután az igen tisztelt építettő közönség nem lehet azon helyzetben, hogy az építészek, építő mesterek, kőműves mesterek, építési vállalkozók, csakis földszintes tatarozási munkákra jogosított kisebb kőműves iparosok s végre az iparigazolvány nélkül kontárkodók ügyére vonatkozó ipartörvényt és miniszteri rendeleteket ösmerhetné, számtalan eset fordul elő, hogy nagyobb és kisebb arányu építkezések kivitelével oly egyéneket biz meg, akik sem jogosítvánnyal, sem képességgel nem rendelkeznek az illető munka bevégezhetőse.

Ily körülmények között aztán hatósági beavatkozás válik szükségessé s a vállalkozásnak rendesen hosszadalmas pör lesz a vége. Beösmerjük, hogy a vállalkozások körül magunk is többkevesebb hibát követtünk el, mert olyanoknak, akik különben nem vállalkozhattak volna, építési terveiket aláirtuk, ez által részükre építési engedélyt szereztünk s a munkák elkészítésénél nekik művezetőkként szerepeltünk.

Belátva azonban a helyzet törvényellenes és tarthatatlan voltát, tisztelettel alólirottak megalkalitottuk az „Aradi vizsgázott és jogosított kőműves mesterek egyesületét“ s köteleztük magunkat mindannyian, hogy oly egyéneket, a kik kellő jogosítvánnyal nem birnak, vállalkozáshoz juttatni nem fogunk, részükre sem tervet alá nem irunk, sem művezetőkként nem szolgálunk. Ezáltal azt czélozzuk elérni, hogy a t. építettő közönség a zaklatásoktól meg legyen kimélve s az építési munkákat oly egyénekre bizza, akik képesek is, jogosítottak is ezen munkák teljesítésére.

Mély tisztelettel felkérjük tehát Arad város és környékének építeni óhajtó t. közönségét, hogy az alóliirt vizsgázott és jogosított kőműves mestereket bizalmával megtisztelve, bármelyiket közölünk az esetleg előforduló munkákkal megbizni méltóztassék.

Aradon, 1902. évi december hó 23-án.

*Frick József,
Szidor János,
Tenczlinger Károly,
Lenkey Antal,
Ausprung János,
Kohut Gábor,*

*Bozsik György,
Gábor András,
ifj. Kállay Nándor,
Kőváry Pál,
Szabó Sándor,*

*Wollák József,
Czermann József,
Groszmuk János,
Giller Lipót,
Horváth József,
Sztójkovits Illés,*

mint az „Aradi vizsgázott és jogosított kőműves mesterek egyesületének“ tagjai.

Magy. kir. államv. üzletv. Aradon.

34608—1902. I. sz.

Pályázati hirdetmény.

A magyar kir. államvasutak Békés-Csaba bezárólag — Szeged-Rókus kizárólag, Békés-Csaba bezárólag — Szajol kizárólag, Mezőtur bezárólag — Turkeve bezárólag, Mezőtur bezárólag — Mezőhegyes kizárólag, Kis-Szénás bezárólag — Kondoros bezárólag, Pusztatényő bezárólag H. M. Vásárhely Népkert bezárólag, Békés-Földvár bezárólag — Békés bezárólag terjedő vonalain elhelyezett főnökségek hivatalos helyiségeiben használatban levő összes szolgálati óráknak 1903. évi május hó 1-től számított 8 éven át jó karban tartása, javítása és szabályozása iránt ezennel pályázatot hirdetünk, minőlfogva felhívjuk a pályázni kívánó és iparendélyvel bíró órásokat, hogy 1 koronás bélyeggel ellátott és „Ajánlat a pályázati jókarban tartására 34608—1902. számhoz“ feliratu borítékba zárt ajánlataikat lepecsételve 1903. évi január hó 15-én déli 12 óráig a magy. kir. államvasutak aradi üzletvezetőségének általános igazgatási (I) osztályánál nyújtsák be.

Bármpénz fejében 100 kor. azaz száz korona készpénzben vagy állami letételekre alkalmas értékpapirokban legkésőbb 1903. évi január hó 14-ikének déli 12 óráig alulírt üzletvezetőség gyűjtőpénztáránál Aradon leteendő.

Takarékpenztári betétkönyvek letét gyanánt nem fogadtatnak el.

A pályázási székhely Békés-Csaba. Pályázók tehát vagy csak békés csabai óraművesek lehetnek vagy ha nem azok és pályázat útján a pályázási teendők ellátásával megbizatnak, kötelesek székhelyüket Békés-Csabára átkelyezni.

Az ajánlatok fölötti határozathozatal, az ajánlatok felbontásától számított 14 nap alatt várható, míg a letett óvadék ezen határidő után 8 napon belül fog kiutaltatni.

Ezen feltételektől eltérő, távirati, vagy nem a kitűzött határidőre beérkezett ajánlatok nem vétetnek figyelembe.

Az ajánlatok között a választás szabdon, a megajánlott összegre való tekintet nélkül történik.

A szerződési feltételek alulírt üzletvezető I. osztályánál a rendes hivatalos órák alatt megtekinthetők, illetve kívánatra postán megküldetnek, feltételezzük tehát ajánlattevőkről, hogy azokat ismerik és egész terjedelmükben kötelezőknek elfogadják.

Aradon, 1902. évi december hó 7-én.

A m. kir. államv. aradi
üzletvezetője.
(Utánnomás nem díjazatik.)

GLOBIN legjobb bőrtisztító szer

finomabb cipőkhöz.

Globin a bőrt simulékonnyá és tartóssá teszi, és rövid idő alatt a legszebb fényt adja.

Raktáron van fekete és színesben:

Aradi és vidéke iparosok bőripari raktárszövetkezete. Kuttu Gyula cipőkereskedés. Leichter Lipót bőrkereskedés. Wolf János cipész. Kutányi J. cipőkereskedés. Weinberger János cipőkereskedés. Spitzer Jakab bőrkereskedés. Weisz és Rosenberg bőrkereskedés. Marek Samu és fia bőrkereskedés. 2320

Weinberger János

cipő és csizma nagy áruháza

ARADON, Andrassy-tér (Fischer Eliz-féle árvaház alapítványi palotájában.)

A „nagy csizmához“ ezímezve.

Alapítottatott 1876-ban.

Fióközletek: Temesvároton és Nagybecskereken.

A téli idény beálltával ajánlja dusan felszerelt raktárát a legjobb hazai készítésű uri, nőgyermekcipőkben a legelgánsabb kiállításban a legjutányosabb árak mellett. Különlégességök mindennemű port lábbeliekben, u. m.: vizmentes oroszbagaria és hali a vadászcizmák, disznóbőr, fekete és barna orosz bagaria és angol boxcalf vadászcipők, továbbá valódi Chevro box, valamint utcai cipők pelüche és teveszőr béléssel, végül mindenféle posztó, nemez, reggeli cipők, orosz és salonnack cipők, alkalmi cipők, nevezetesen soire és bál cipők.

Occasio!

Kimustrált cipők míg a készlet tart, félárban! Postai megbizások lelkiismeretesen, gyorsan és pontosan eszközöltetnek. A nagyérdemű közönség zivés pártfogását kéri, mely tisztelettel

Weinberger János,
cipő nagy áruháza. 2239

Nagy választék amerikai gummi vadász-csizmák és férfi, női és gyermek sár és hőcipőkben.

Nagy választék bál cipőkben 1 frt 40 kr. tól feljebb.

MINDEN HOLGYNEK SZÜKSÉGES ARCZBŐRE MEGVÉDÉSÉRE A FÖLDES-FÉLE

MARGIT-CREMET

használni.

Ezen kitűnő összeállítású és most már az egész művelt világban elterjedt készítmény nem zsíros kenőcs, hanem a bőr által azonnal felszívódó vegykészítmény. Teljesen ártalmatlan és azért bármily hosszú ideig használva sem árt. Pár napi használat után megszűntet szeplőt májfoltot, bőrrátkát (mitesszer) és minden arcztisztatlanságot. Massázshoz használva eltünteti redőket, himlőhelyet stb.

Csakis azon készítmények valódiak, a melyek ezimeres védjegyemmel vannak lezárva.

Hamisítványoktól tessék óvakodni!

Egy tégely ára 1 korona. 1736

Margit szappan 70 fillér. Margit ponder 1 kor. 20 fill.

Kapható Aradon az összes gyógyszerárakban és drogueriában.

Apátfalván: Tar Imre, Bálványos: Fedor István, Vargha Antal, Borosjenőn: Pintér Ferenc, Boros-Sebesen: Zanger Gyula, Berettyó: Szabó Sándor, Cs. Apáczán: Bonomi Antal, Cs. Palotán: Nagy Albert, Csereón: Berkes Árpád, Elekén: J. Pektér István, Földeskon: Boros Károly, Gyöngyösdön: T. Zombory János, Gurahonczon: Molnár István, Gyöngyön: Masznyik Dániel, Kis-Jenőn: Bayer György, Kévegyen: Sütő István, Kócsán: Fejes Lajos, Kőröscsán: Hackenberger József, Madgyesgyházán: Kelecsényi Ferenc, Mező-Kovácskúráján: Szabady Viktor, M.-Radnán: U. Kócsák Pál, Nagy-Halmágyon: Hanzócs Ádám, Nagy-Zerinden: Vagy Géza, Ó-Peskan: Rózsán János, Pankótán: Pócskó Gusztáv, Püvösdön: Szabados József, Székelyvároton: Fromm D. Traugott, Sigmándon: Csiky Lukács, Soborszádon: Károlyi Kálmán, Szemlaken: Hauszler Sándor, Tanczon: Kuntz János, és Új-Aradon: Bernáth Géza árak gyógyszerárakban.

Akinek

pénzre, háztartásra, segédre, ispánra, gazdatisztre, kulcsárra, takarítónőre, kertészre,	gazdasszonyra, mindenesre, szakácsnőre, szobalányra, házmesterre, nevelőre, nevelőnőre van szüksége
---	--

Aki

üzletet, butort, bort, gyümölcsöt, gabonát, házat, telket,	birtokot, kocsit, lovat, egyenruhát eladni vagy venni kiván
--	--

Aki

férjhez menni v. nőszülni óhajt, tanórákat, lakást, állást, ellátást keres vagy ad,	gyermeket örökbe fogadni vagy adni szeretne, tanulót felvenni kiván
---	--

az

„Aradi Közlöny“

a legnagyobb és legelterjedtebb
vidéki napilap

kis hirdetési

rovatát használja.

Ez biztosan eredményre
vezet, mert az apró hir-
detések naponként köz-
szemlére vannak kitéve.

Hirdetési levelező-lapok
kaphatók a lap elárusító
helyein 50, 60 fillérért és
egy koronáért.

Még csak néhány napig.

Huzás már 1902. december 30-án.
Magy. kir. jótékonycélu államsorsjáték
főnyeremény 150,000 korona.

Az összes nyeremények összege 365,000 korona.

Sorsjegyek á 4 koronaért kaphatók: a m. kir. lottójövedéki igazgatóság
nál Budapesten (Csepelrakpart, Vámpalota) továbbá: valamennyi postahí-
radó, vám- és sáhnál, vasuti állomásokon s a legtöbb dohánytörzs
dében és váltóüzletben.

Budapesten, 1902. július hó 1-én.

1947

M. kir. lottójövedéki igazgatóság.

Faix Jacques

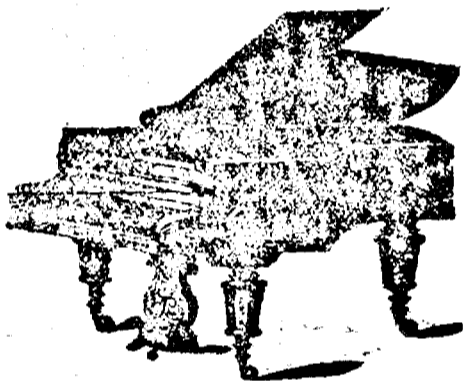
zongorakészítő

Aradon, Batthyány-utca 35. szám alatt,
a Kossuth-utczával szemben.

Ajánlja jól berendezett

zongorakészítési műhelyét.

Kapcsolati
ajándék!

Újvívi
ajándék!

2306

Elvállal és pontosan eszközöl minden e szakmába tartozó
munkát, ugyancsak zongora hangolást. Raktáron tart első-
rendű bécsi, hazai és saját készítményű zongorákat, melye-
ket 6 évi jótállás és versenyképes árak mellett árusít.

Havonkénti bérbeadás jutányosan.

Hajhullás ellen

használguk a Rozsnyay-féle „Haj-szesz“-t. Kitűnő hatása. Megszün-
teteli a korpakepződést, erősíti a hajgyökereket és a fejbőrt. Meggátolja a
haj kihullását. A hajnak selymes lágyaságot ad és annak színét nem változ-
tatja meg. Egy üveg ára 1 korona 50 fillér.

Fagydagánatokat,

kéz és láb fagyását rövid idő alatt gyógyítja a Dr. Kepes-féle fagybalzsam.
Pár nap alatt megszünteti a fagyott helyeken a kellemetlen viszkető érzést.

Egy üveg ára 70 fillér.

Tisztelt Uram! Évekkel ezelőtt használtam az Ön gyógytárából egy
igen jó fagybalzsamot, mely Kepes-féle fagybalzsam néven lett árusítva.
Azóta már több másféle fagybalzsamot is használtam, de egy sem bizonyult
oly jónak, mint az Ön készítménye. Legyen szives küldeni stb. stb. . . .

B. M. Keresztes.

Kiváló tisztelettel

Róth Mór.

Felrepedezett, a hidegtől kivörösödött kezek ellen

legkitűnőbb hatású a

Farine d'Amandes,

melynek használata a kéz bőrét felpuhítja. — Egy doboz ára 50 fillér.

Kapható egyedül:

653

Rozsnyay Mátyás gyógyszerárában, Aradon.

Dosmetika és vegyi készítmények gyára.

Telefon szám 493.

CZIRKÁL GÉZA

asztalos,

Atzél Péter-utca 3. szám,

a színházzal szemben.

2194

Karácsonyi és újévi kiállítás!

Megnyilt
a híres Mascagnie
beszélő és éneklő gépek
kiállítása

Aradváros és Aradmegye egyedüli vezérképviselő-
ségénél: **KEPPICH ZS.-nél, külön e célra**
bérlet helyiségben

Andrássy-tér 25. sz. (Neuman-palota)

naponta hangverseny.

Ugyanott megnyílt

2248

Aradon eddig még nem létezett
legnagyobb

képes levelező-lap
és legfinomabb
levélpapírok (dobozokban)
kiállítása.

Nyitva reggel 8-tól este 8 óráig.

Szép fogak!

csakis

DENTOLIN

fog creme

használatát által nyerhetők.

Egyszeri használat után min-
denki megkedveli.

Egy tubus 50 fillér.

Legjobb bevásárlási heije
mindennemű

illatszerek,
szappanok,
fogkefék,
fogporok,
fogpaszták,
szárvizek,
hőlgyporok,
arczcremek,
arczvizek,
hajszeszkek,
szivacsoknak.

A legmegbízhatóbb minőségekben

mindennemű

ORVOS-SEBÉSZI

és

SZÜLÉSZETI

kötszerek.

LEGOLCSÓBB ÁRAKI

VOJTEK ÉS WEISZ

drogueria és parfumeria nagykereskedése ARADON.

1710

„Ut a szerelemhez.“

Regény 3 kötetben.

* * * * * Irta: Ohnet György.

Megjelent az Egyetemes Regénytárban.

Ujévi ajándékul **INGYEN** kapja mindenki, aki az „ALFÖLD“ című szépirodalmi és társadalmi lapot $\frac{1}{2}$ évre nála megrendeli.

Előfizetési ár $\frac{1}{2}$ évre 5 korona, mutatványszám 40 fillér.

BLEIER MÓR hírlap-előfizetési irodája

Arad, Andrásy-tér 8.

2347

Panker János

elvállal

vizvezeték felolvasztásokat,
javításokat
és új munkákat
Eötvös-utca 8. szám.

2303

Magy kir államv. üzletv. Aradon.

34432—902. I. sz.

Pályázati hirdetmény.

A magyar kir. államvasutak Arad állomásán lévő pályavendéglő bérletére ezennel zárt ajánlatu pályázat hirdetik.

A bérlet 1903. évi május hó 1-ével kezdődik és tart ezen időponttól számított 3 éven át, vagyis 1906. évi április hó 30-ig.

A bérleti feltételek a magyar kir. államvasutak aradi üzletvezetőségének I. osztályában a rendes hivatalos órákban megtekinthetők, vagy kívánatra postán megküldetnek, miért is ajánlattevőkről feltételeztetik, hogy azokat ismerik és egész terjedelmükben kötelezőknek elfogadják.

Az 1 koronás bélyeggel ellátott és „Ajánlat az aradi pályavendéglő bérletére“ feliratu borítékba zárt ajánlatok lepecsételve 1903. évi január hó 20-án déli 12 óráig alulírott üzletvezetőség általános (I.) osztályánál nyújtandók be.

Bánatpénz fejében 300 korona azaz Háromszáz korona készpénzben, vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban legkésőbb 1903. évi január hó 19 én déli 12 óráig a magy. kir. államvasutak aradi üzletvezetősége gyűjtőpénztáránál Aradon leteendő.

Takarékpénztári betétkönyvek letét gyanánt nem fogadtatnak el.

Ezen feltételektől eltérő, távlatilag tett, vagy nem a kitűzött határidőre beérkezett ajánlatok nem vétetnek figyelembe.

Az ajánlatok közt a választás szabadon a bérösszegre való tekintet nélkül történik.

Aradon, 1902. évi december hó 11-én.

A m. kir. államv. aradi
Üzletvezetősége.

(Stánummat nem díjaztaték.)

Bérház eladás.

Wechsler Ede és neje tulajdonát képező, Arad belváros Attila-tér és Kápolna-utca sarkán:

kápolna-utca 4. sz. a. fekvő

emeletes, még adómentes

b é r h á z

1902. évi december 29-én d. u. 3 órakor

az igazságügyi palota 88. sz. helyiségében

eladatni fog.

Kikiáltási ár: 98.637 korona, leteendő bánatpénz 9863 korona 70 fillér.

A vételár egy része az ingatlanon — előnyös amortizációs kölcsönként — maradhat.

Dövebb fölvilágosítást **Lukács Lajos** ügyvéd ur, (Forray-utca, saját ház) nyujt.

2345

Nagyszebeni Általános Takarékpénztár.

Barna kőszén

a legolcsóbb

tüzelő és fűtési anyag

házi és üzemcélokra.

1 Waggon (10.000 kilogramm) **120 korona**

az aradi állomásra bérmentve szállítva ajánl

VARGICS IMRE

kőszénbánya tulajdonos

2184

Szinérszeg, Temesmegye.

3 nap alatt meggyógyul

a hgyesőfolyás — ha több éves is — szabadalmazott tanálmányom által, mely több évi orvosi gyakorlatban kipróbálva, a bécsi közórházban s a párisi Hopital-Mydiben vérbajbetegségek osztályán általános használatban van. Tehetetlenség és éjjeli nyugtalan meggyógyítására is feltétlenül hatásos. — trend, foglalkozás változtatás nélkül otthon titokban használható. Használati utasítással 10 frt, utánvétellel, vagy az összeg előre küldése mellett.

Dr. Toth Ödön 1653
Budapest, VIII. József-körút 53.

Villanyos házi csengő

bevezetést,

Villanyos házi csengő

javítást,

Villanyos csengő

évi jókarban tartást,

Házi telephon

szerelelést szakszerűen és jutányosan készít.

Kalmár József

villanyműszerész, kerékpár és varrogépraktár és javító műhelye

ARAD, Salacz-utca 2.

Meghívó.

Magyarád hegyközsége

folyó évi december hó 29-én d. e. fél 9 órakor

rendes közgyűlést

tart

a község háza tanácstermében.

Tárgy:

1. Hegyjegyző választása, — a választmányi tagok választása, — hegybíró választása.

Magyarád, 1902. decz. 15-én.

2335

Hegy elnökség.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Felvilágosításokat teljesen ingyen ad a kiadóhivatal: József főherceg-ut. 22. szám. — Telefon szám: 151.

Tudakozódásnál kérjük a hirdetés alatt levő számokra hivatkozni.

Az apró hirdetések előre fizetendők.

Hirdetéseket felvetetnek a kiadóhivatalban: József főherceg-ut. 22. szám. — Telefon szám: 151.

szem rovathban minden szó egyszeri beiktatásának ára 4 fillér, vastagabb betűből 8 fillér. — Cselédet kereső vagy cselédnek ajánkozó apró hirdetés 20 szög 50 fillér, minden további szó 4 fillér. — Hirdetési levelezőlapok 50-60 fillérért és 1 koronáért kaphatók lapunk elárúsító helyein.

Apró hirdetésekre szolgáló levelezőlapok kaphatók
Aradon:
Révész Nándor
 könyvkereskedésében, Szabadság-tér és Forray-utca sark.
Ifj. Klein Mór
 könyvkereskedésében, Atzél Péter-utca.
Kerpel Izso
 könyvkereskedésében, Andrássy-tér.
Kubina Béláné
 papírkereskedésében, Hunyadi-utca.
Keppich Zsigmond
 papírkereskedésében, Andrássy-tér.
Ozv. Hammerschlag L.-né
 dohánytőzsdéjében, Andrássy-tér.
Lészay Sándor
 dohánytőzsdéjében, Andrássy-tér.
Kis tőzsdében
 Templom-utca.
Kohn László
 Waggongyárban.
Hoffmann József
 fűszerkereskedésében, Forray-utca.
Bauer Gyula
 dohánytőzsdéjében, Andrássy-tér.

Kerestetik
 egy ügyes pénztárnok, ki az irodai teendőiben némi jártassággal bír. — Czim a kiadóhivatalban. 2219

Erdélyi kormos alma
 1 kg. 15 kr. Kapható Sponner Adolfnál Aradon, Wesselényi-utca 16. szám. 2288

Jó erkölcsű fiut
 tanulóknak felveszek. Használt jég-szekrényt jó karban megvételre keresek. Barna Lajos kereskedő Pankota. 2335

Egy kitűnő zongoratanítónő,
 ki még néhány szabad órával rendelkezik, házakhoz, avagy lakásán tanításra ajánkozik. Czim a kiadóhivatalban. 2302

Nagy jövedelemre
 tehetnek szert intelligens urak és nők, mint könyvutazók és helyi könyvügynökök. Ajánlatok a Kazinczy könyvkereskedő részvénytársaság Debreczenben ezimre kéretnek. 2339

Cséplőgarnitúrák,
 keveset használt, 4, 6, 8 lőerejű államvasuti, Hoffer, Clayton Nicholson, kedvező árban kapható Kovács Sománál Aradon. 2344

Mérlegképes könyvelő
 délutáni foglalkozást keres. Bővebbet Sugár József uriszabónál, Színház-épület. 2348

Borvédő
 3 korona; szab. Nessler féle, felülmulja az eddigi összes borvédőket. Kapható: Kovács Soma czégnél Aradon. 2343

Egy sarokház
 olcsón eladó. Csernovics Péter-utca 8. szám. 2341

Ingyen
 küldjük meg részletfizetéses könyvjegyzékünket levelező lapon történő kérésre. Czim Kazinczy könyvkereskedő részvénytársaság Debreczenben. 2340

Kereskedelmit végzett leány
 irodai vagy hasonló alkalmazást keres. — Szives megkeresések P. J., N. Kikinda postarésztelente kéretnek. 2346

Telefon 436.
 Ajánlják dusan felszerelt raktárakat
öntött-vas kályhákban és tűzhelyekben
Pöhm és Gedeon
 vaskereskedése 76
 Arad, Edtvös-utca és Szabadság-tér sarkán.

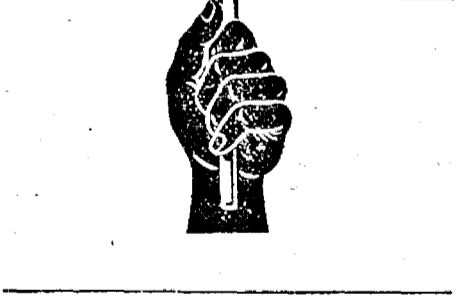
„Hiteltudósító“
 keresk. értesítő iroda
 Aradon, Deák Ferencz-utca, Földes-palota.
 Tulajdonos: **HEHS VILMOS.**
 Feltétlenül megbízható értesítéseket ad: kereskedőkről, iparosoktól stb. stb.
Prospectus rendelkezésre.

Öregeknek és ifjaknak
 hasznos utbaigazításul szolgál a most újból megjelent és számos kiadást ért Dr. Müller (Med. Rath.) által írott
Megromlott ideg-, faj- és nem-rendszer
 című könyve, amely jó tanácsokat ad ezen bajok ismertetésére és gyógykezelésére. 1075
 Egy korona 20 fillér bélyegeken történt előzetes beküldése esetén bérmentve küldi Curt Röber Braunschweig.

J e m m E. szer
 rég elismert **köhögés és rekedtség ellen.**
Mell-Czukorkák
 Engedélyezve 19. 4. 02. sz. 75066. helytartósági határozattal.
Egy csomag 50 fillér.
 Kapható Aradon: Földes Kelemen, Hajós Árpád és Rozsnyay Mátyás urak gyógyszerárában. 2119

NÉVJEGYEIT
 rendelje meg az Aradi Nyomda Részvény-társaság könyvnyomdájában.

A Batthyányi-utca 3. sz. ház szabad kézből eladó.
 Bővebb felvilágosítást nyújt **Dr. Rosenberg Miksa** ügyvéd, Aradon, Asztalos Sándor-utca 2. sz. 2336.

Eredeti H-patkók!
 Mindig éles! Félrelépés kizárva!
Figyelmeztetés.
 A H-patkók előnye az, hogy egy kiváló minőségű acélanyagból készülnek, amelyet kizárólag csakis mi használunk. Hogy magunkat károktól megóvjuk, utasítunk minden utazótot vissza és a vásárlásnál határozottan kérjünk
Eredeti H-patkókat ezen gyári jeggyel
Leonhardt & Co.
 Berlin-Schöneberg.
 Vésérképrisék Ausztria-Magyarország részére: **Kasza & Breuer, Budapest VI.**

Uraságoktól levetett téli és nyári ruhákat a legmagasabb áron vesznek.
 Kivánatra házhoz is megyek. Továbbá használt butorokat is vesznek és olcsó áron eladok. 1928

Menczer Márton
 Arad, Petőfi-utca 7. sz.

Borszivattyuk
 3 évi jótállással (ingyen javítás) árak 90 koronától feljebb.
 Hozzávaló belső minőségű gumicsiszolók 3 koronától feljebb. Feltűrésség óránként 3000 litertől feljebb.

Hönig Frigyes
 harangöntőnél
 Arad, Rákóczy-utca 28. sz.
 Ugyanott
tüzi-fecskendők és kutak
 valamint javítások elfogadtnak.

Magyar királyi államvasutak.
Arverési hirdetmény.
 A magy. kir. államvasutak aradi üzletvezetőségének megbízásából ezennel közhírré teszem, hogy az algyői régi Tisza és ártéri híd lebontása folytán visszanyert és ugyanott halmazokban raktározott, vasuti czélokra már nem használható kemény és puhafa készlet f. é. december hó 29-én a helyszínen a legtöbbet ígérőnek nyilvános árverezés útján halmazonként el fog adatni.
 Az árverés említett napon reggel 8 óra után kezdődik.
 Az árverés alá kerülő fa mennyisége és egyéb adatok iránt esetleges felvilágosítások alulírott hivatalnál szerezhetők, az anyag pedig a raktározási helyen előzetesen is megtekinthető.
 Kelt Hódmező-Vásárhely, 1902. évi december hóban.
 A m. kir. államv. hódmező-vásárhelyi osztálymérnöksége.
 (Utánnymás nem díjazatik.)

UJÉVRE!

— Az áruház tökéletessége az imént lezajlott karácsonyi szezonban még a kétkedők előtt is nyilvánvalóvá lett. A közönség érdekeinek kielégítésére fordított munka nem veszett kárba. Meleg talaján a pártfogásnak az ambíció újabb csirái teremnek, és az áruház, hálával eltelve, igéri, hogy nem tágit attól a programtól, melyet a haladás jeligéje alatt kitűzött magának.

PORTER VILMOS NAGY ÁRUHÁZA,
Arad, Szabadság-tér.

Porter Vilmos Nagy Áruháza.

Alkalmas
ujévi ajándékok:

Hölgyek,
Férfiak és
Gyermekek

számára,

a legnagyobb választékban.

Ujdonságaikkal feltűnnek:

a diszműáru-osztály,
a férfi- és női-divat-osztály,
a cipő-osztály.

Rendkívül jutányos árak!

= Fényképkedvezmény! =